

A MAGYAR
KODÁLY
TÁRSASÁG
HÍREI

XXXVI. évfolyam

2015/1

M E G H Í V Ó

A Magyar Kodály Társaság

tisztelettel meghívja az

UTAK KODÁLYHOZ

című zenés beszélgetés-sorozat első alkalmára,

amelyet 2015. február 13-án, pénteken 16 órakor tartunk

a Kodály Emlékmúzeum előadótermében

(Budapest, VI. Andrásy út 89.)

Vendégeink, akiknek felvetése nyomán

a programsorozat terve megszületett:

Szőnyi Erzsébet

Kossuth-díjas zeneszerző, kiváló művész, a Nemzet Művésze,

a MKT tiszteletbeli társelnöke,

Decsényi János

Erkel-díjas zeneszerző, kiváló művész,

a MKT tiszteletbeli tagja.

A beszélgetést *Ittész Mihály* vezeti.

Közreműködők:

Klézli János énekművész, Hajdu Roland zongoraművész,

Szabó Péter csellóművész, Kollár Zsuzsa zongoraművész

*

A zenés beszélgetéssorozat második alkalmát

április 17-én, pénteken 16 órakor tartjuk

a Kodály Emlékmúzeum előadótermében.

*

A MKT tisztújító közgyűlését

május 9-én, szombaton délelőtt fél 10-kor tartjuk

a Kodály Múzeum előadótermében.

A kapcsolódó szakmai program az „Utak Kodályhoz”

sorozat harmadik alkalma lesz.

*

Részletes tájékoztatást elektronikus úton, illetve postán küldünk.

A
MAGYAR
KODÁLY TÁRSASÁG
HÍREI

SZERKESZTI:
MÁRKUSNÉ NATTER-NÁD KLÁRA

XXXVI. évfolyam – 2015/1
március

TARTALOM

Kodály Zoltán születésnapján 2014. – <i>Öri Csilla</i>	4
Sárosi Bálint Csíkrákos, 1925 – <i>Richter Pál</i>	7
Ének-zene tanári „műhely” Nyíregyházán – <i>Joób Árpád</i>	9
Joób Árpád: A fülöpi bíró háza – <i>Benczéné Mező Judit</i>	12
Debrecen ünnepelt – <i>Stébel Ildikó</i>	14
275 éves a Kollégiumi Kántus – <i>Dr. Fekete Károly</i>	16
A Zuglói Filharmónia 60 éve	18
Járdányi Gergely hangversenye – <i>Márkusné Natter-Nád Klára</i>	21
Forrai Katalin Emlékkonferencia – <i>Márkusné Natter-Nád Klára</i>	23
Emlékezés egy ISME konferenciára – <i>Dombiné Kemény Erzsébet</i>	25
Műhelymegbeszélés – <i>Kismartony Katalin</i>	26
Emlékezés és műhelymunka – <i>Mélykútiné Dietrich Helga</i>	26
Így őrizzük emlékét Kecskeméten – <i>Laczkóné Pálfi Alojzia</i>	30
Amit Kati néni ma másként csinálna – <i>Bartáné Góhér Edit</i>	34
Agócsy László emlékezete Pécsen – <i>Nagy Ernő</i>	36
Népdaléneklési verseny – <i>Igó Lenke</i>	40
Kárpátalján emlékeztek Lavotta Jánosra – <i>Dombóvári János</i>	41
Rózsaszál Andor Évának és Andor Ilonának – <i>B. Horváth Andrea</i>	46
Jegyzet a Szokolay családról – <i>Szőnyi Erzsébet</i>	47
Balassi-kard átadás – <i>Márkusné Natter-Nád Klára</i>	48
KÖNYVISMERTETÉS	
Széljegyzetek Angi István új könyvéhez – <i>Köteles György</i>	50
A Magyar Kultúra napja Szegeden – <i>Dombiné Kemény Erzsébet</i>	58
Éneklő Ifjúság, Szakmai Napok Szegeden – <i>Dombiné Kemény Erzsébet</i>	59
Kecskeméti hírek – <i>I.M.</i>	61
Megemlékezés 2015. március 6-án – <i>B. Horváth Andrea</i>	62
Kodály Zoltán: Missa Brevis a Zeneakadémián – <i>M.N-N.K.</i>	64

A címodalt Borsos Miklós alkotásával **Szántó Tibor** tervezte

A kiadványt Dobó Nándor tervezte

Kiadja a **Magyar Kodály Társaság**

Felelős kiadó: a **Magyar Kodály Társaság elnöke**

Adószámunk: 19040437-1-42

ISSN 0230-3639

Nyomda: László és Társa Bt.

Felelős vezető: László András

Kiadványunk támogatói

Kodály Zoltán

egész alakos szobor

a Kodály Zoltán Általános Iskola előcsarnokában

Nyíregyházán,

alkotója Orr Lajos szobrászművész

Megemlékezés Kodály Zoltán születésnapján 2014

December 16. Kodály Zoltán születésének a napja. A Magyar Kodály Társaság minden esztendőben emlékezésre várja híveit és barátait, a Kodály köröndre. A ház falán elhelyezett dombormű az arra járókelőket is emlékezteti, hogy e házban élt és alkotott Kodály Zoltán.

A hosszú évtizedeken át lakott, meghitt hangulatú szépen berendezett lakás, ma múzeum melyet gondos kezek ápolnak, így megőrizve eleven varázsát mely mindenkor elbűvöli látogatóit.

A születésnap megemlékezésre érkezők elsőként az emléktáblát koszorúzták meg. Azt követően az előadóteremben került sor az ünnepségre. Megemlékező beszédet mondott a Marczibányi téri Kodály Zoltán Iskola igazgatója, **Őri Csilla**

*Tisztelt Kodály Zoltánné Asszony! Kedves Sárika!
Kedves Tanáraink, Kollégáim, a zenei közélet jeles képviselői!*

Alföldiné Dobozi Eszter: Kodály nyelvészeti munkái című írását a következő sorokkal kezdi.

„Kodály Zoltán – míg élt – nem csupán a zene és zenepedagógia újjáteremtésén munkálkodott, kezdeményezője, élesztője volt jó ügyeknek.

*Ha életművének teljességét birtokolni szeretnénk, nemcsak zeneműveivel, a zenei neveléssel kapcsolatos írásaival kell számolnunk, hanem egyéb témákhoz kötődő munkáival is. Végigolvasva a **Visszatekintés** még életében elkészült két kötetét, amely összegyűjtött írásait és beszédeit, nyilatkozatait tartalmazza, valamint ugyancsak a Visszatekintés hátrahagyott írásokat, beszédeket, nyilatkozatokat magába foglaló harmadik kötetét, megállapíthatjuk, hogy alig adódhatott a magyar közéletnek olyan szelete, témája, amelyhez Kodály Zoltánnak ne lett volna szava, amelyhez jobbító szándéktól vezetve ne tudott volna észrevételeket, sokszor bírálatokat, máskor javaslatot, kezdeményezést hozzáfűzni.”*

Megtiszteltetés számomra, hogy a Magyar Kodály Társaság Elnökségének felkérésére megemlékezhetek Kodály Zoltán születésének 132. évfordulójáról. Kodály Tanár Úr zeneszerzői, nyelvészi, közéleti, népdalgyűjtői, rendszerezői munkásságát számos kötet, tanulmány, értekezés méltatja, elemzi, összegzi.

Egy Kodály Zoltán nevét viselő intézmény, a Marczibányi téri Kodály Iskola igazgatójaként, karnagyaként adott számomra, hogy elsősorban Kodály Tanár Úr pedagógiai törekvéseiről, oktatásfilozófiai alapvetéseiről, a jövő magyarságának érzelmi neveléséről ejtsek szót.

Mit jelent a mai kor gyermekei számára Kodály Zoltán? Mit jelentenek a gyakorlatban számukra, számunkra a „kodályi” gondolatok, az általa teremtetett szellemi örökség?

Természetesen elsősorban a mindennapi éneklést, a minőség iránti igényt, kitartó, és az emberi teljesítőképesség határát megközelítő munkabírást. A vágyat új zenei csodák befogadására, interpretálására. Hogy egy jó tanár munkájának köszönhetően a zenei tagozatos iskolákban a diákok számára Bach Máté passiója, Wagner Trisztánja, Bartók Kékszakállúja, Kodály Psalmus-a természetes zenei táplálék, mindennapi kenyér.

Érző szívű embereket nevelni csakis a „kodályi” elvek mentén haladó nevelési módszerekkel lehetséges, mivel a zene a legemocionálisabb művészet, az emberi lélekre gyakorolt hatása felbecsülhetetlen.

Mekkora szerencséje van ennek a népnek, hogy egy ilyen géniusz kultúra-teremtő munkásságával áldotta meg az ég. Vajon jól sáfárkodunk-e vele? Vajon elégedett lenne-e velünk, ha egyszer csak újra betoppanna az alagsori terem ablakán, ahogy annakidején a hőskorban tette? Kollégáimmal naponta tesszük fel ezeket a kérdéseket egymásnak, s talán ezek az örök kétségek önmagunkban visznek minket előre, és tesznek minket kitartóvá.

Sokszor gondolok arra, milyen jó lenne a mai kor emberének, ha Kodály Zoltán itt lehetne velünk, és amikor kell, világosságot gyújtana a fejekben, és lángot az elcsüggedt szívekben.

Érdekes pedagógiai tükör, hogy tanítványaink hogyan élik meg az együtt muzsikálás mindennapi élményét. Mikor iskolánk fennállásának 50. évfordulóját ünnepelte, és ennek tiszteletére jubileumi évkönyvet adtunk ki, kértük kórustagjainkat, fogalmazzák meg néhány mondatban, mit jelent számukra az éneklés, a kórus. Igazi gyöngyszemek születtek.

Íme, csak néhány példa:

„Egy kórus az ének, és az éneklésben tapasztalt örömeért, sikerekért lesz azzá, ami. Az ének akkor válik zenévé, ha a muzsikások tudásukkal, szívükkel és lelkükkel fűszerezik azt. Mi, akik kórusba járunk, igyekszünk zenét alkotni az éneklésből. Szeretjük és örömmel tesszük. (Orosz Orsolya 12. osztály)

„Közös évek, közös cél, közönség és közösség” (Kiss Heléna 11. osztály)

„Nagyon jó látni az emberek arcán az örömet, mikor énekelünk. Akkor jövünk rá, hogy érdemes volt dolgozni és egész évben szebbnél szebb darabokat tanulni.” (Varbanov Szilvia 10. osztály)

Ezek a gyerekek, akik így fogalmazzák meg az éneklésről, kóruslétről gondolataikat, a mindennapi muzsikálás ajándékaként megtanulnak dolgozni, rengeteget gyakorolnak, kóruspróbára járnak, megadatik számukra, hogy már egészen kicsi korukban megízleljék a sikert, megszokják a nyilvánosságot, gátlások nélkül fogalmazzák meg gondolataikat akár idegen nyelveken is. Nagy rutinnal fogadják a rendszeresen érkező hazai és külföldi vendégeket.

„Mondd meg nekem mit dalolsz, megmondom ki vagy” írja Kodály, majd így folytatja. „A bennünk továbbrezgő dallamok és foszlányaik olyat

*vallanak felőlünk, amit semmi lélekelemzés nem hoz felszínre. bevilágitanak a lélek rejtett zugaiba, ahova másképp nem férközhetünk.”
Köszönjük Neki, hogy még ma is énekelhetünk!*

A zenei műsor első számában a Kecskeméti Kodály Intézet két hallgatója szerepelt, a Görögországból érkezett Eirini Patsea énekelt Kodály: Nausikaa, majd a Jöjj te hozzám szép madár dalát. Zongorán kísért: Sam Cavaragh Írországból. Ezt követően a Marczibányi téri Kodály Iskola tanárai: Kiss Beáta – fuvola, Túrós Enikő – zongora játékaival adták elő a 2. Epigrammát. Befejezésül az Iskola Kamarakórusa énekelt, elhangzott Arany János szövegére a Csalfa sugár, majd Kistétényi Melinda szövegére a Veronai táj címmel Háromszólamú invenció a Triciniumból. Vezényelt: *Óri Csilla és Uhereczky Eszter.*

A sok évi tradíció nemes gesztusa, hogy a jelenlévők *Kodály Zoltánné* vendégei. Az ünnepi hangulat befejezéseként a kedves vendéglátás mindig alkalmat ad a baráti, szakmai beszélgetésekre, további tervek szövegítésére, zenei feladatok tervezésére.

SÁROSI BÁLINT

Csikrákos, 1925

Visszatekintve az idő mindig rövidnek tűnik, még akkor is, ha számba vesszük, hogy mennyi minden történt az eltelt időben. Sárosi Bálint, a magyar népzene kutatás doyenje idén, az év kezdetekor ünnepelte 90. születésnapját. Szellemének megőrizte nyitottságát, elbeszéléseinek humorát, élénkségét. Ahogy az idősek általában, legszívesebben és leggyakrabban ifjú korára emlékszik vissza, szívesen mesél az Erdély keleti szegletéből, Csikrákosról, egyszerű családból származó fiatalember Eötvös kollégiumi élményeiről, az otthonról hozott, a falusi létből eredő tudás és a magas műveltség közötti széles szakadékról, amelynek áthidalására az idegen környezetben hihetetlen erővel és elszántsággal törekedett. Igazi székely konoksággal, ahogyan még 85 éves korában is kemény munkával kaszált a nyári forróságban, hegyoldalban lévő hétvégi telkükön.

Középiskoláit Csíkszeredában végezte, majd 1944-től iratkozott be az ELTE elődje, a Pázmány Péter Tudományegyetem magyar-román szakára. Miután szülőföldje a II. világháborút követően ismét Romániához került, egyetemi tanulmányai befejeztével Budapesten maradt, és 1951-ben jelentkezett a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola akkoriban indult zenetudományi képzésének etnomuzikológia szakára, és így Kodály növendéke lett. Általánosságban a zene, függetlenül a műfajától, tehát a népzene is, mint alkotó folyamat érdekelte. Ezért a zeneszerzés szakot is felvette, amelyet Szervánszky Endre tanítványaként 1958-ban fejezett be. De a zenei előadásban éppúgy az alkotó erőt kereste, vizsgálta és csodálta, mint egy zeneműben. A cigányzenészek múltját a korabeli sajtó tükrében bemutató két kötetes összefoglalásában így ír erről:

„[...] zenének hangjait, versnek, drámai műnek szavait jól reprodukálni – előadni – csak alkotó módon lehet. Az előadónak a szerzőéhez hasonló tehetséggel kell rendelkeznie ahhoz, hogy a művet az alkotói szándék szerint tudja megszólaltatni.”

Népzene kutatói diplomával a zsebében Kodály Zoltán javaslatára kezdte meg a hangszeres népzene kutatását. A korábban elnagyolt, perifériálisnak tekintett, lényegében feltáratlan terület, a hangszeres népzene kutatás az ezredfordulóra a magyar népzene tudomány fontos, dinamikusan fejlődő területévé vált. Az 1950-es évek végétől összegyűjtött nagyszámú adat alapján a Sárosi által végzett kutatások tudományos eredményei úttörő jelentőségűek, és hangszeres népzene kutatásunk alapvetéseinek számítanak. Számos kiváló könyvében és tanulmányában jó tanítómesterként részletesen leírta újra meg újra a cigányzene és a cigányzenészek szerepét, elmagyarázta a magyar zenekultúra számára oly fontos jelenség lényegét, vázolta korszakait, a befogadó társadalmi közeget, a zenekarok repertoárjának a nemzetközi divatok szerinti bővülését.

A külföldiek által gyakran félreértett cigányzene megnevezés tisztázásához angol nyelven is megjelent írásai nagyban hozzájárultak.

Tudományos pályája a Magyar Tudományos Akadémia keretein belül ívelt fel: 1958–68 a Népzene kutató Csoport munkatársa, 1968–74 főmunkatársa, 1974–88 a Zenetudományi Intézet hangszeres népzenei osztályának vezetője, az MTA Zenetudományi Bizottság és a Doktori Tanács Zenetudományi Szakbizottságának tagja volt. 1966-ban védte meg kandidátusi értekezését, 1990-ben nyerte el a zenetudományok doktora címet, 1991 óta címzetes egyetemi tanár. Számos előadást tartott nemzetközi konferenciákon, 1985–86-ban meghívták az Innsbrucki Egyetemre vendégprofesszornak, 1994-ben a Göttingeni Egyetemen oktatott, 1969–88 ismeretterjesztő sorozatot vezetett a Magyar Rádióban. A sorozat kezdetén e rádióadások vezették rá Sebő Ferencet és Halmos Bélát, hogy a népzenevel komolyabban elkezdjenek foglalkozni, a rádióból hallott felvételek alapján igyekeztek a széki banda hangzásvilágát visszaadni, a mezőségi tánczenét hitelesen megszólaltatni. Közvetve, katalizátori szerepet betöltve tulajdonképpen Sárosinak és előadásainak köszönhető a *táncházmozgalom* megszületése. Ugyanakkor kezdettől fogva szigorú kritikával szemlélte a városi fiatalokból lett népzenezséket, falun felnőtt emberként a „műparasztság” jelenségétől ösztönösen irtózott, és szókimondó stílusával sok mindenben segítette az évtizedek során egyre terebélyesedő revival mozgalmat.

Hangszeres és énekelt népzene egyaránt gyűjtött, bejárta a teljes magyar nyelvterületet, de távoli országokban is készített felvételeket: Etiópiában, Örményországban és Kuvaitban. Írásaiban megállapításait, tudományos tételeit gazdag helyszíni tapasztalatai hitelesítik. Életműve több önálló kötetből, számtalan tanulmányból és hanglezem kiadványból áll, melyek közül a legismertebbek: *Die Volksmusikinstrumente Ungarns* (Leipzig, 1967), *Cigányzene* (Budapest, 1971), később németül és angolul is megjelent, *Zenei anyanyelvünk* (Budapest, 1973), *Folk Music. Hungarian Musical Idiom* (Budapest, 1986, németül 1990), hanglezem antológia *Magyar hangszeres népzene* (Hungaroton, 1980, átdogozott kiadás 1998). Munkásságának eredményeit összegző művek sora jelent meg az 1990-es évek második felétől: 1996-ban adták ki a hangszeres népzene tárgyában eddig megírt legátfogóbb tanulmánykötetét *A hangszeres magyar népzene*, majd 2008-ban javított és bővített változatát *A hangszeres magyar népzenei hagyomány* címmel. 1998-ban a *Hangszerek a magyar néphagyományban* és 1999-ben a *Sackpfeifer, Zigeunermusikanten: Die instrumentale ungarische Volksmusik*, 2004-ben és 2012-ben a *cigányzenekar múltja I. 1776–1903, II. 1904–1944*, 2010-ben *Nótáskönyv* és 2014-ben válogatott írásait tartalmazó *Népzenei tájakon* című könyveit.

Munkásságát a szélesebb közvélemény 2014-ben eddig egyedülként a magyar zenetudományban Prima Primissima díjjal ismerte el.

Richter Pál

Ének-zene tanári „műhely” Nyíregyházán 2014. október 17-19.

Miért kerülhet egy hónapokkal ezelőtti rendezvény beszámolója a Híradóba? Elsősorban talán azért, hogy tájékoztassa a Társaság olvasóit, támogatóit a szervezett eseményről, munkáról, melyek az ország különböző pontjain, az értékes zene megszerettetésének más és más területein történnek Kodály Zoltán országépítő hagyatékának szellemében. De lehet másodlagos célja is egy beszámolóknak, hogy legalább utólag felkeltse az érdeklődést egy-egy esemény, törekvés, célkitűzés iránt, és talán kérdések fogalmazódhatnak meg hatására: Vajon milyen lehetett?, Kik vettek rajta részt, és miért? Mit adott a közreműködőknek, megérte-e? Rövid beszámolóml talán mindkét célt szolgálhatja.

A Magyar Kodály Társaság Elnöksége, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Tagcsoport, a nyíregyházi Kodály Zoltán Általános Iskola, a Főiskola Zenei Intézete műhely-találkozóra hívta a zenei tagozatos általános iskolák énektanárait okt.17 és 19 között Nyíregyházára. A kiküldött meghívó így fogalmazott: „A találkozó célja, hogy Kodály Zoltán zene-pedagógiai, zenei közművelődési célkitűzéseinek szellemében munkánk örömeiről, nehézségeiről, feladatairól gondolatot cserélhessünk.”

Péntek délután „zenei kirándulással” indult a találkozó. Autóbuszra szálltunk és **Nagykállóba** megérkezve megkoszorúztuk a református parókia épületén lévő emléktáblát. 1926. november 7-én itt jegyezte le Kodály Zoltán a Kallai kettős dallamait. El is énekeltek a jól ismert népdalt: *Felülről fúj az őszi szél...*

Ha nem is őszi szélben, de szemerkélő esőben folytattuk az utat **Nyírbátor** felé. Megérkezve a szépen felújított gótikus templom tövébe, körbeállhattuk Kodály Zoltán szobrát és ugyancsak megszólalt az ének: *Mikoron Dávid...* 1967-ben a Psalmus Hungaricus előadása nyitotta meg a Nyírbátori Zenei napok, lassan fél évszázados történetét.

A szobor 1983-ban készült, alkotója Kirchmayer Károly

Kirándulásunk utolsó állomása **Fülöp**, egy kis nyírségi község volt, ahol ünneplőbe öltözött közönség várta a busznyai vendégsereget. (A Magyar Kodály Társaság elnöke, elnökségi tagja, a találkozóra érkezett énektanárok, a megyei csoport vállalkozó tagjai) A hagyományörző falu népzenei gálaműsorral egyik énekesét ünnepelte. Itt vehettük kézbe *Gulyás Istvánné* válogatott dalainak kis kötetét. Szeretetteljes fogadtatás sok szép dallam élményével, finom vacsora jó ízével tértünk vissza későn este Nyíregyházára.

A találkozó második napján szakmai bemutatók, tapasztalatok, beszélgetések sora következett. Délelőtt a Kodály Iskola vendégei voltunk. *Szabó Dénes*, az iskola Kossuth díjas tanár-karnagya mutatta be az itt folyó munkát, törekvéseket, sikereket. Részt vehettünk tanítási órákon, énekkari próbán, éreztük az iskolában uralkodó jó légkört. Nehéz röviden szólni az élményekről. Szabó Dénes és munkatársai évtizedek következetes, építkező munkájukkal elérték, amit Kodály Zoltán már 1937. májusában a Nyíregyházi Színházban megfogalmazott (Az akkori előadás írott formájának címe, Vidéki város zeneélete): „...a jól vezetett énekóra nem teher, hanem üdülés, derű és jókedv forrása. Akárhányszor látni, hogy a kis emberek valósággal felvillanyozva, boldogan jönnek ki az énekóráról.”

Ebben az iskolában ilyen gyerekeket láttunk. Ugyanakkor a kérdés is erősödött bennünk, hogy az itteni és más hasonló iskolák eredménye miért nem követendő példa felelős pedagógusok, iskolavezetők számára. Miért apadt le az énektagozatos osztályok száma Magyarországon?

Szabó Dénes kóruspróbán

Miért csökkent az éneklésre szánt óraszám? Miért nem hiszik el, hogy „... az ének felszabadít, bátorít gátlásokból, féltékenységből kigyógyít. Koncentrál, testi-lelki diszpozíciójn javít, munkára kedvet csinál, alkalmassá tesz, figyelemre-fegyelemre szoktat. Hogy egész embert mozgat, nemcsak egy-egy részét. Megszeretteti az iskolát. Fejleszti a közösségi érzést. Kifejleszti a csírájában minden emberben meglévő zeneérzékét, ezzel megadja a zenei műveltség alapját, amivel aztán szebbé, gazdagabbá teszi egész életét.” (Tanügyi bácsik! Engedjétek énekelni a gyermekeket! 1956) A nyíregyházi Kodály iskolában ezt elhitték és már tudják.

Szombat délután a Nyíregyházi Főiskolára látogattunk. Itt *dr. Ács Ildikó* intézetvezető mutatta be a tanárképzés újbóli formálódásának nehézségeit, törekvéseit, mint pl. a korábban sikeres és több éve megszűnt népzene szak elindításának remélt lehetőségét. A friss kávé hatására is sorjázta a kérdések, felelős gondolatok. Beszélgetésünknek csak az esti hangversenyre való készülődés vetett véget.

Ismét a Kodály Iskolába mentünk. Ahol délelőtt futkározó gyerekek kergették egymást, ott most ünneplőbe öltözött közönség gyülekezett. A hangversenyterem tele volt, és elkezdődött a *Nyíregyházi Cantemus Kórus* együtteseinek bérleti nyitóhangversenye. A kórusok mellet (lánykar, fiúkar, vegyeskar) a XVI.sz-i angol muzsika hangszeres megszólalásait a Dinyés Soma vezette Custos Consort-nak köszönhattuk. Az együtteseket Földesi Ildikó és Szabó Soma vezényelte. A koncert végén ismét a már említett Kodály-előadás egy gondolata jutott eszembe: „Egy jól szervezett vegyeskar a város egész társadalmát zenei öntevékenységre mozdíttja. Költség jóformán semmi, eredmény: lelki emelkedettség boldogabb, igazabb, jobb emberek.” Ilyen boldog hangulatban zárhattuk találkozásunk második napját.

Kodály emléktábla

A fotókat Ittészné Kövendí Kata készítette.

szabadultabb – kinek-kinek mire volt szüksége, amivel talán gazdagodott a nyíregyházi „műhelyben”.

Joób Árpád

A fülöpi bíró háza

Válogatás Gulyás Istvánné dalaiból

A népdalokat gyűjtötte, lejegyezte és a kiadványt szerkesztette **Joób Árpád**

Kiadja: Méliusz Juhász Péter Könyvtár, Debrecen. 2014.

A népdalkedvelők nagy öröme a Közép-Alföld egyik lelkes kutatójának, *Dr. Joób Árpádnak* egy újabb daloskönyve jelent meg nemrég, mely nemcsak külsejében és terjedelmében, hanem jellegében is eltér a szerző közelmúltban megjelent két kötetétől. Míg azok tartalmát a magyar népzene keresztény szellemiségű anyagából, valamint a vidám, mulattató dalok közül válogatta, addig ebben a könyvben egyetlen énekes népdalainak javát közli saját gyűjtéséből. A többnyire közismert dalok igen szemléletesen mutatják be, hogy e falu hagyománya milyen mélyen gyökerezik a bihari Sárrétben, de kötődik a környező kistájak, valamint tágabb környezete dalanyagához is. A csatolt CD lemezen meg is hallgathatjuk a válogatást, mely felvételek 2005-ben csak gyűjtés céljára készültek ugyan, de élvezhető minőségűek.

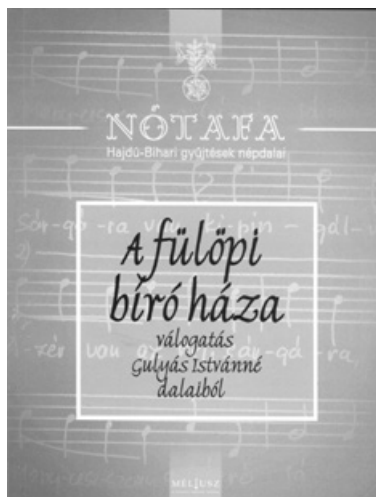

Újdonság a dalkiadványok tekintetében a könyv utolsó oldalain található Jegyzet, a Kitekintő, melyben a szerző elsőként utal az eddig megjelent változatokra olyan módon, hogy közli azokat a típuszámokat, melyeket az egyes dalokra vonatkozóan Bereczky János *A magyar népdal új stílusa* című munkájában feltüntet. Ezáltal könnyen tájékozódhatunk egy-egy dallam elterjedtségéről, más dallamokkal való rokonságáról. Két tartalomjegyzék sorolja fel a „g” alapon közölt 91 dalt. Az 5-7. oldalon sorszámmal szerint, a Bereczky János által kialakított rendszer szellemében régebitől az újabbakig, a 101-103. oldalon pedig betűrendben. A szerző magvas előszava nyitja, és egy a gyűjtés alkalmával készült fénykép zárja a könyvet. Az énekesről ezen kívül a 8. oldalon láthatunk egy kedves felvételt.

Az előszóban Joób Árpád leírja, hogyan ismerkedett meg a fülöpi énekesekkel, köztük Gulyásnéval, és miért tartotta fontosnak dalai közreadását: „Az évek (évtizedek) alatt különösen egy nótafa, Gulyás Istvánné keltette fel érdeklődésemet. Gulyásné átlagosnál jóval gazdagabb emlékezete többszáz dallamot őriz. Csodálni lehet vidám, dalos, nehéz sorson, nehézségeken felülemelkedő egyéniségét. Az itt közreadott válogatás (kotta és hangzó anyag) sokak számára adhat példát, ösztönzést régi értékeink őrzésére, a dal, a dalolás gazdagító erejének átélésére.”

A szerző tiszteletadásnak szánta könyvét az énekes, és Fülöp község számára, de tartalma egy személyi monográfiává bővítés lehetőségét is magában hordozza.

Hol is van ez a falu a maga 1747 lakosával? Debrecenhez 35 kilométernyire, Hajdú-Bihar megye északkeleti csücskében, a román határnál. Itt él *Gulyás Istvánné Csoborkó Erzsébet*, aki a felvételek idején 2005-ben 68 éves volt, énekhangja teljében. A megbeszélte magnófelvételre lelkiismeretesen felkészült. Előre összeírta a dalcímeket, így a gyűjtőnek akkor már kérdezetnie sem kellett, csak ámulni azon, hogy ez az asszony fáradhatatlanul mondta-mondta a dalokat a mikrofonba. Így nagyjából két alkalom is elég volt közel száz népdal felvételére. Később csak kiegészíteni kellett a listát, ami aztán szépen bővült. Ebből most lehetett válogatni, mi kerüljön a könyvbe. Gulyásné kiegészítette, szép énekhangja és jó emlékezete, gyors tanulási készsége a község nótafájává avatta. Ma már tőle tanulják a dalokat a helyi népdalkörben. Előadása,

hangvétele-bár nem énekel sok díszítőhangot,- de erőteljes, stílusos, hagyományos. Intonálása tiszta. Ritka pillanat, amikor egy lá végű V-8 ambitusú dallam mély hangjait nem egészen pontosan éneкли. (A kis betyár az erdőbe, 6.sz.) A dalokat édesanyjától tanulta, valamint a fiatal korában még meglévő falusi közös munkaalkalmakon, mulatságokon, a még élő népszokások kapcsán, de más vidéken bér munkán is. Emlékezett az iskolában tanultakra is. A válogatás népdalai tehát többféle élethelyzethez kötődnek, így a népzene különböző stílusköreibe sorolhatók.

Végiglapozva a könyvet, szinte minden oldalon találunk valami figyelemre méltót. Dallam- és szövegváltozatokat, egyéb érdekességeket, melyekből kitűnik, milyen színes is a magyar dalhagyomány, és milyen magától értetődően cserélnek gazdát esetenként dallamok és szövegek. Hallhatunk sok versszakos, hibátlanul előadott karácsonyi éneket, (Betlehem kis falucskába, 11.sz), a Fülöpön általánosan ismert Páva-rokon párosító dalt, (Mulik Ilony lepedője, 2.sz.), A Kiszaradt a tóbul 12 szótagos alakját az Észak-Alföldre jellemző szöveggel, (Amerre én járok, még a fák is sírnak, 5.sz.), balladákat, katonadalokat, benne Ferenc Jóska helyett már Horthy Miklóssal, (Az éjszaka jaj de szépet álmodtam, 66.sz.) A dalok többsége új stílusú, lírai szöveggel. Találunk olyan népdalokat is, melyeknek az adatközlő csak egy versszakára emlékezett. Mégis itt halljuk ezeket is mintegy igazolásképpen, hogy Fülöpön ez a dallam is a hagyomány része. Példát találunk a könyvben arra is, hogy a jó fülű énekes mindent megjegyez, eltanul válogatás nélkül, a hibákat is. (Kivirágzott a csomózó eleje 23. sz., és az országszerte oktávtöréssel énekeltek Réten, réten 76. sz.) E daloknál az erre utaló néhány szavas jegyzetet szívesen olvastunk volna.

A *Velényi Rudolf* által tervezett stílusos borító szövegét olvasva nem kizárt, hogy a szerző ezt a kis zsebkönyvet egy általa szerkesztett újabb sorozat első darabjának szánta. Köszönet illeti Fülöp község előljáróit a támogatásért és a Debreceni Méliusz Juhász Péter Könyvtárat a könyv megjelentetéséért, mellyel egy nagyon szerethető és jól használható kis kiadványt adtak a népdalkedvelő, énekelni szerető emberek kezébe.

Bencze Lászlóné Dr. Mező Judit

Debrecen ünnepelt

Hazánk kóruskultúrájában, nagy jelentőségű a Debreceni Református Kollégium Kántusa, Magyarország egyik legrégebbi kórusa, amely megszokás nélkül szolgálja a nemzeti kultúra és az egyházzene ügyét. Bejárta, az egész világot, és bárhová ment, mindenhová elvitte Isten ígését és a Kollégium jó hírét. A Kollégiumi Kántus 1997-ben megkapta a Magyar Örökség díjat.

A Debreceni Református Kollégium Kántusát 1739-ben alapította *Maróthi György*, a Kollégium hírneves professzora. Az azóta – kezdetben fiúkórusként, ma már ifjúsági vegyeskarként – folyamatosan működő Kántus fennállásának 275. tanévét ünnepelte 2014 novemberében.

Ünnepi koncertek a Nagytemplomban

2013-ban Debreceni Református Kollégium fennállásának 475. évfordulója, az intézmény jubileumi évének lezárása összekötődött a Kántus ünnepi évének megnyitásával. Ebből az alkalomból két nagyszabású koncert szerveződött. 2013 decemberében. A Kodály Filharmonikusokkal együtt adta elő a kórus, Orbán György Karácsonyi oratóriumát a Nagytemplomban. A kortárs református zeneszerző, bibliai szövegű műve, csodálatos élmény volt mind az énekeseknek, zenészeknek, és a hallgatóságoknak.

A második és záró – a Kántus fennállásának 275. jubileumi koncertjét – 2014. november 8-án hallhattuk, a Nagytemplomban. A műsorban megszólalt, Esterházy Pál, J.P. Sweelinck, S. Rachmaninov, Gárdonyi Zoltán, G.F. Händel, Szokolay Sándor, Kodály Zoltán és Berkesi Sándor műve. Közreműködtek; a Debreceni Kodály Kórus szólistái a Kántus mai és egykori énekesei, Pinczésné Gönczi Hajnalka (szoprán), Győrfiné Hovancsek Tünde (alt), Kurgyis Tamás (tenor), Gánóczi György (baszszus), és a Kodály Zoltán Zenei Szakközépiskola és Zeneiskola kamarazenekara. Vezényelt: *Ablonczy Katalin*, *Arany János* és *Berkesi Sándor* Liszt-díjas karnagy.

Berkesi Sándor 70. születésnapja

Berkesi Sándor karnagy urat 70. születésnapján meglepetés találkozó keretében ünnepelték jelenlegi, és egykori énekesei, kollégái 2014. június 6-án. A nagytemplomi zenés áhítaton egyházi és politikai vezetők mellett a határon túli magyarság képviselői is köszönetet mondtak a karnagy úr eddigi munkájáért, és együtt kérték Isten áldását a további szolgálataira. Berkesi Sándor Liszt-díjas karnagy, a Kántus élén eltöltött csaknem ötven évről elmondta: kiváltságnak tekintette és tekinti most is, hogy a Kántus vezetője lehet. A jubileumi koncerten elhangzott művek a Kántus névjegyének is tekinthetők.

Stébel Ildikó

275 éves a Kollégiumi Kántus

Berkesi Sándort köszöntő beszéd

Debrecen város történetében fájdalmas időszakot jelentett 1739, amikor pestisjárvány tizedelte meg a lakosságot. A temetések szomorú gyakorlása készítette Maróthit arra, hogy a Kollégiumban maradt diákokból temetési kart alakítson. Az egyre bővülő létszámú énekkar rangos helyet töltött be a Kollégium diákegyleteinek sorában. A 19. században Szotyori Nagy Károly nevéhez fűződik a férfikarrá alakulás (1846). Az énekkar első főfoglalkozású karnagya 1885-től Mácsai Sándor volt, aki negyvenévi munkássága alatt a debreceni egyházzenei hagyományokat híven ápoló, igényes szakembernek bizonyult. Sokat tett a debreceni Csokonai-kultusz ápolásáért is. Mácsait tanítványa, Szigethy Gyula követte, aki eljuttatta a Kántust a kodályi-bartóki szellemiségig. A Dóczi Leánygimnázium államosítása és a Fiúgimnáziummal történő összevonása után, 1954-től a Kántus ifjúsági vegyeskarrá szerveződött.

A kórus mai fénykora 1967-től kezdődött, amikor *Berkesi Sándor* lett a Kántus karnagya. Berkesi Sándor zeneakadémiai tanulmányainak ideje egybeesett Kodály Zoltán életének utolsó öt esztendejével, amelyek alatt a személyes hatások, találkozások elkötelezetté tették őt a magyar zene ügye mellett. Az idősebb Kodály-tanítványok keze alatt még mélyebbre ereszkedtek az ügyszeretet gyökerei. A fiatal karnagy életre szólóan elraktározta magában a pedagógus, karmester, „néptanító” Ádám Jenő, a zeneszerző és zenetudós Bárdos Lajos és a hitvalló református zenei szaktekinély Gárdonyi Zoltán tanításait. A tőlük tanult szakmai- lelki hozzáállással rövid idő alatt látványos eredményeket ért el. G. Fr. Händel János-passiójának magyarországi bemutatója, a Kóruspódium és az Éneklő Ifjúság rendezvényein való folyamatos jelenlét, a Kántusnak

írt és ajánlott művek ősbemutatóinak sora jelzi ezt az utat. Az 1975-től kezdődő külföldi hangversenykörutak négy földrész 27 országába vezettek. Több hanglemez, még több CD-lemez, külföldi műsoros magnókazetták, rádió- és TV-felvételek, nemzetközi kórusversenyek kiemelkedő helyezései bizonyítják (Debrecen – 1982; Middlesbrough – 1984; Spittal – 1988; Budapest – 1997), hogy Maróthi György magvetése nem volt hiábavaló.

A 275. jubileumi év nyitóhangversenyének koncertfelvétele idén ad-venture jelent meg, amelyen Orbán György Karácsonyi oratóriuma és három összkari mű hallható. Amikor évtizedekig képtelenség volt a gazdag protestáns egyházzenei tradíciót az azt megillető súllyal megszólaltatni, akkor a Kántus átmentette a protestáns egyházzenei örökséget a mába.

Berkesi Sándor ennek tudatos vállalásával formálta ki azt a karakterisztikus arcélt adó repertoárt, amelyben megférnek egymás mellett a bibliai szövegekre készült művek, a klasszikus magyar költők versmegzenésítései (ahogyan Kodály nevezte, a „megkésett melódiák”) és a magyar folklór gyöngyszemei. Ezek a markáns vonások eredményezik a profétikus üzenet zengő megszólaltatását, amely összecseng azzal a programmal, hogy a Kollégium tehetséggondozó és tehetségnevelő munkájában mindig jelen volt az európai értékek és a magyarság népi kultúrájának őrzése, az irodalom pártolás és a hitvallásos öntudat képviselése.

A Kántus közösségformáló ereje a magyar zenei köznevelés egyik ritkasága. Ennek a zenei köznevelésnek köszönheti a Kollégium, hogy diákjai előkelő helyezéseket értek el a Bartók, Kodály, Liszt és Erkel műveltségi versenyeken. A Kántus teremtette zenei színvonal miatt válhatott évtizedekre otthonává a magyar református kántorképzés ügyének a Református Kollégium.

A Kántus közzétűzései között központi jelentőségű lett az elmúlt időszakban a Kárpát-medence magyarságának zenei lelkigondozása. A zenei anyanyelv hangzóvá tételét a falusi gyülekezetek templomaitól a koncertpódiumokig egyformán magas művészi igénnyel képviseli a Kollégiumi Kántus, amely miatt méltán vált fogalomná a hazai reformátusság és a határokon túli magyarság szemében. Az énekkar a magyar protestáns egyházzene „nagyköveteként” fontos missziót vállal fel bárhol is jár a világon, Erdélytől Amerikán át Japánig és Koreáig. A fenti teljesítmények miatt kapta meg a Kántus a „Magyar Örökség” címet (1997) és Debrecen város Pro Urbe-díját (2003).

Dr. Fekete Károly

a Debreceni Református Hittudományi Egyetem Rektora, Egyetemi tanár

(Megjelent: Hajdú-Bihar Megyei Napló, HBM és HAON)

*

Dr. Fekete Károly Rektor urat 2015. január 24-én a Tiszántúli Református Egyházközség püspökévé avatták, ez alkalomból nagy tisztelettel köszöntjük.

A Zuglói Filharmonia 60 éve

2014-ben jubileumot ünnepelt a Zuglói Filharmonia, hiszen 1954-ben alakult az akkori I. István Gimnáziumban „István Zenekar” néven, *Záborszky József* vezetésével. A fiatalok zene iránti szeretete, elkötelezettsége és *Záborszky* tanár úr tehetsége és szervezőkészsége hozta létre a zenekart a gimnázium falai között. Ám két évvel később már a Zeneakadémián szerepeltek. *Ferencsik János*, a kor legnevezetesebb karmestere hamarosan bekapcsolódott a zenekar munkájába és élete végéig annak vendég karmestere volt. Az elmúlt 60 év alatt a legkiválóbb magyar és külföldi karmesterek dirigálták a zenekart.

A tehetség öröklődött, apáról fiúra szállt. Az ifjú *Záborszky Kálmán* cselló tanulmányaival indult a zenei pályán, de életét ott töltötte kiváló példaképe és mestere mellett, az iskola falai között, mely egyre tágult, s így folyamatosan vehette át a vezetést. 1968-ban a zeneiskolai hálózat létrehozásakor az István Gimnázium helyet adott a kerületi *zeneiskolának* is. Mivel az akkor már világhírűvé vált zenekar tagjai között nagyon sokan választották a muzsikusi pályát, adódott a következő lépcsőfok: *zeneművészeti szakközépiskola* alapítása. Közben alakultak újabb együttesek, kórusok, az István Zenekar példamutatása alapján. Jelenleg a hivatásos együtteseken kívül *12 együttes* működik a Zuglói Zenei Műhelyben. Minden együttes egy-egy közösséget alkot és folyamatosan törekszik a magas művészi színvonalra.

A Zuglói Filharmonia 52 évig Ifjúsági zenekarként működött. 2006-ban Zugló Önkormányzata támogatásával hivatásos együttesé vált. *2012-től kiemelt kategóriás zenekarként* működik. 2000-ben Magyar Örökség-díjat, 2011-ben Nemzeti Ifjúsági Zenekar címet kapott. Művészeti vezetője és vezető karmestere *Záborszky Kálmán*, Liszt Ferenc díjas,

a Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztjének tulajdonosa, az MMA rendes tagja.

Az iskola és a Filharmónia közös célja fiatal tehetséges művészek nevelése és támogatása, hosszan lehetne nevet felsorolni akik az itteni indulást követően neves eredményeket értek el hazai és nemzetközi versenyeken is. Ám munkájukat mindenkor átszövi a szándék, hogy szűkebb pátriájuk – kerületük kulturális életét befolyásolják. Ma már fogalom a *Columbus utcai Szent István Zeneház* nagy díszterme ahol magas színvonalú előadásokkal minden korosztályt megszólítanak a legkisebektől, az iskolásokon át a nyugdíjasokig.

Egyik legkiemelkedőbb az 1997-ben indult *Pastorale sorozat*, immáron több mint 200 előadást megért. Rendszeresen négy hétvégén tartják, a zenét és más művészeti ágakat ötvöző legkülönbözőbb témákat feldolgozó hangversenyeket, kisgyerekektől, fiatalokon át nagyszülőkhöz minden korosztály részére. A kiváló sorozat szerkesztője és műsorvezetője *dr. Solymosi Tari Emőke*, aki mindenkor élményszerűen vezet végig a közönséget az előadáson.

Ezenkívül még számos sorozat színesíti munkájukat az évszakoknak megfelelő helyszíneken, de minden esetben azonos a cél, megnyerni a gyermekeket és a fiatalságot a komolyzene, az értékes kultúra ügyének. Különösen kiemelkedő és tiszteletre méltó az az elhivatottság, hogy bevonják saját pátriájuk-kerületük iskoláinak tanulóit egy-egy nagyobb, jelentős szereplésükbe, amikor a kerület valamennyi iskolájának énekkara közreműködhet. Az évtizedek során számtalan egyedi hangverseny, állami felkérés, külföldi szereplés gazdagította a Zuglói Filharmónia programját.

Minden esztendő nevezetes műsoráról meg lehetne emlékezni, de engedjék meg hogy most e lap hasábjain – a felejtethetlen – *Kodály Zoltán: Székelyfőné előadását* említsem, amit a Syma Csarnokban tartottak 2006 novemberében, a Szimfónikus Zenekar, a Zuglói Zenei Műhely, a Magyar Táncművészeti Főiskola növendékeinek és neves szólistáknak közreműködésével. Mindehhez társult az az 1200 fős kórus, ami a zuglói iskolák 18 énekkarának részvétele jelentett, karvezető *Igaliné Büttner Hedvig* volt. A hatalmas együttes karnagya *Záborszky Kálmán*, a legszebb zenei hangzásokat előcsalogatva meggyőző határozott mozdulataival görgette a nagy zenei játék folyamatát, óriási sikert aratva.

A **60 éves Zuglói Filharmónia** a jubileumi évet gazdag programmal ünnepelte. A *Zeneakadémián* 2014. szeptember 14-én tartotta Ünnepi hangversenyét. Az elismerő ünnepi köszöntők sorában tisztelettel és szeretettel köszöntötték a közönség soraiban jelenlévő alapító *Záborszky Józsefet*. A műsor első számaként Erkel Ferenc ünnepi nyitánya hangzott

fel Záborszky Kálmán vezényletével. Majd az ifjú karmesterek: Ménesi Gergely vezényletével szólalt meg Stravinsky: Scherzo fantastique, és C. Frank: 150 zsoltár, a Szent István Király Oratóriumkórus közreműködésével. Richard Strauss: Rózsalovag szvitjét, Horváth Gábor vezényelte. Befejezésül, a zenekar egyik legkedvesebb művét, Kodály Zoltán: Galántai táncokat vezényelte, Záborszky Kálmán.

A *Budapesti Kongresszusi Központba*, október 4-én, a Zuglói Filharmónia valamint a hozzá szorosan kötődő Szent István Király Zeneművészeti Szakközépiskola és Zeneiskola együtteseinek koncertjét tartották. Tíz együttes szólalt meg. A Rézengúzok, a Fanyűvők, az Ormányos Falka, a szakközépiskola Fúvószenekara, a szakközépiskola Vonószenekara, valamint női- és férfikara, a zeneiskola Ütőegyüttese. Vezényeltek: *Battyányi István, Balácsi Katalin, Makovecz Pál, Tőkés Tünde, Mericske Zoltán*. Fellépett a Tücsökzenekar – a zeneiskola vonószenekara, vezényelt: Záborszky Kálmán; Zeneiskolai Szimfónikus Zenekar – Horváth Gábor; Jubileumi Zenekar – Ménesi Gergely; Zuglói Filharmónia – Szent István Király Szimfónikus Zenekar és Oratóriumkórus, Záborszky Kálmán vezényletével.

A 2014/2015-ös évadra két Zeneakadémiai bérletsorozatot hirdettek. *Gaudeamus bérlet* 4 előadása, neves szólisták közreműködésével, vezénylő karmesterek: Horváth Gábor, Záborszky Kálmán, Alexander Mayer és Kovács János. *Stephanus bérlet* 4 előadása, ugyancsak neves szólisták közreműködésével. A vezénylő karnagyok: Kocsis Zoltán, Ménesi Gergely, Medveczky Ádám, Sapszon Ferenc. Az év fordulóján december és február között a *Téli bérlet* ünnepi hangulatát emelte a színház a Pesti Vigadó Díszterme. Legismertebb-legkedveltebb klasszikus zeneszerzők műveit Záborszky Kálmán, Hámori Máté, Ménesi Gergely és Rácz Márton értő vezényletével tárták a lelkes közönség elé.

Zeneakadémia Nagyterem

2015. január 27.

Stephanus bérlet 3-ik előadás

Világpremier

Két Bottesini-darab a világon először hangzik el zenekari kísérettel. Szólisták:

Járdányi Gergely és Rácz Ödön

Járdányi Gergely édesapja *Járdányi Pál* (1921-1966) Kossuth-díjas zeneszerző, népzenekutató, a Zeneakadémia tanára (1946-1959) az MTA Népzenekutató csoportjának tudományos munkatársa volt. Kodály Zoltán egyik legkedvesebb tanítványa akiben utódját látta, amit sajnálatosan fiatalkori halála megakadályozott. *Gergely* 1957-ben született. Az édesapa öröme és szeretete megnyilatkozott a következő évben komponált, örökértékű, *Gergő nótái* Gyermekekari kompozícióban. Az édesanya *Devescovi Erzsébet* hárfaművésznő (családi gyökerei Olaszországba nyúlnak). Neves szülei nyomdokaiba lépve a fiú is zenei pályára indult. Tanulmányait Budapesten, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán végezte, majd Bécsben diplomázott kitüntetéssel.

Járdányi Gergely a világ egyik legjelentősebb bőgőművésze 2003-ban lett Liszt-díjas. 2010-ben a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen nagybőgőseként elsőként doktorált, így Magyarországon mindvégig egyedüli legmagasabban kvalifikált nagybőgő tanár. Missziónak tekinti, hogy tudását elsősorban a hazai ifúságnak adja át. Neves előadóként 20 éve szerepel hazai és külföldi dobogókon, ez utóbbin magyar művek ihletett interpretátora, itthon a nagybőgő irodalom még ismeretlen műveinek előadásával hódítja meg a közönséget. Mesterkurzusokat tart, növendékei nemzetközi versenyek díjazottjai, legjobb zenekarok tagjai. Jelenleg a Vicenszi Konzervatórium nagybőgő tanára. Híres lemez sorozatai jelentek meg (Hungaroton, Akkord Kiadó). Kiemelkedő kutatási területe, az olasz zeneszerző, karmester, koncertező nagybőgős *Giovanni Bottesini* (1823-1889) munkásságának megismerése és megismertetése, műveinek előadása.

Zongorakíséretes Bottesini művekkel Budapesten legutóbb január hónapban szerepelt az Óbudai Társaskörben. Majd két héttel később a Zeneakadémián azon kivételes hangversenyen, ahol a Bottesini művek zenekari kísérettel szóltak meg.

A hangverseny bevezetőjeként Cimarosa: A titkos házasság nyitánya hangzott fel, *Medveczky Ádám* vezényletével. Ezt követte a 2 Bottesini mű: *Capriccio két nagy bőgőre* JGB 9.11 és JGB 9.13. A zeneszerző, aki maga is a nagybőgő virtuóza volt e művét két azonos szóló hangszerre írta. Közreműködők *Járdányi Gergely és Rácz Ödön*. A *Capriccio* olasz

karaktere eleve Itália földjére, az előadás pedig az egekig repítette a hallgatót. Járdányi csodálatos átszellemült játékával örvendeztette meg a közönséget. A nagybőgő zengő mély hangjának olyan könnyed, finoman simulékony, bársonyos hangját varázsolta elő, amit szinte lehetne a hegedű hajlékony hangjához hasonlítani, de nem, ez a saját hangszerével való mélyen átélt játék kizárólagos egyedi megszólalása, bizonyítva, hogy a technika hihetetlen tudása képes az érzelmek szabad áramlására. Találól egyik kritikusanak megállapítása: „a nagybőgő mágusa”. És a zene teljes harmóniája fokozódott a méltó partneri kapcsolat, egykori tanítvánnyal való közös előadásában.

Rácz Ödön 1981-ben született, zenei tanulmányait a Tóth Aladár Zeneiskola, a Szent István Zeneművészeti Szakközépiskola, majd a Bécsi Zeneakadémia művészképzőjében végezte. Ifjúkorától szerepelt szóló játékával, és egyre ismertebbé vált nagyhírű együttesek vendégszerelőjeként. 2000-ben Európa nyolc legifjabb zeneművészevé választották. 2003-ban készített közös lemezt Járdányi Gergellyel. 2004-től felvették a Bécsi Filharmonikusok tagjai közé, 2009 óta annak szóló nagybőgőse.

A karmester *Medveczky Ádám* teljes átéléssel, zenei alázattal, tökéletes összhangban irányította a nagyszerűen hangzó zenekart.

A műsor második részében, tökéletes keretbe foglalva a hangversenyt, César Franck francia zeneszerző, d-moll szimfóniáját adták elő. A három tételes mű alapvetően dallamos jellege, változatos felépítése, kiváló alkalmat nyújtott a zenekar különböző szólamainak kiemelkedő szerepére. *Medveczky Ádám* vezényletével a mű teljes szépségében bontakozott ki, amit a közönség elismeréssel üdvözölt, és nagy tapsal köszönt meg.

Márkusné Natter-Nád Klára

Forrai Katalin Emlékkonferencia

Forrai Katalin halálának tíz éves évfordulójára emlékezve rendeztek emlékkonferenciát 2015. január 29-én, Budapesten az ELTE, XII. kerület Kiss János altábornagy utcai épületében.

A rendező szervek: az ELTE Tanító- és Óvóképző Kar Ének-zenei Tanszéke; a Kisgyermek-nevelési Kutatóközpont és Módszertani Laboratórium; az ELTE TÓK Hagyományőrző Alapítványa, az Óvó- és Tanítóképzők Egyesülete.

Nem véletlen ez a többszörös összefogás, hiszen Forrai Katalin munkássága az óvodás korú gyermekek zenei nevelése érdekében,

igen széleskörű volt hazánkban és a nagy világban egyaránt. A szervezők szándéka e gazdag és termékeny életút mozaikokban való bemutatása igen jól sikerült. Előadás, zenei bemutató – óvodaskortól, felnőtt korig – ének, játék, hangszer, mind színesítette az emlékezés fonalát. És a technika segítségével ott ragyogott Forrai Katalin mosolya, ami felejthetetlen mindazok számára akik ismerték, és fontos mindazok számára akik az emlékek felidézése során az ő útmutatásai alapján ezt a pályát választják, a szeretet és az öröm hangján foglalkozni a kisgyermekkel és kialakítani a zenei nevelés emberformáló jellegét.

Megnyitó beszédet Dr. Mikonya György, egyetemi docens, dékán mondott, majd Dr. Döbrössy János, tanszékvezető főiskolai docens köszöntötte a Forrai-Vikár család tagjait, a megjelent vendégeket, előadókat, és a nagyszámú hallgatóságot. Dr. Szarka Júlia adjunktus volt a hosszú délelőtti műsor levezető elnöke, aki gondoskodott arról, hogy a gazdag tartalommal megtervezett műsor pontos időrendjét betartsák. Első előadó Mélykútiné Dietrich Helga „Forrai Katalin öröksége” címmel emlékezett közvetlen tanítómesterére. Közben vetítették az egykori jelenteket ahol Forrai Katalin foglalkozott az óvodásokkal. Az ott feltűnő jelenség élővé varázsolta a szövegben elhangzottakat – nemcsak azok számára akik személyesen ismerhették – de azon fiataloknak is akik már csak hírét, nevét, ismerik.

Gállné Gróh Ilona a legkisebbekkel, a csecsemőkortól való foglalkozást választotta élethivatásul, neve szinte elválaszthatatlan a Ringató-foglalkozásoktól. Az országot járva kedves egyéniségével példát mutatva,

énekelve-zenélve biztatja az ifjú anyákat, szülőket, hogy kicsinyeik életét a zene, a mozgás segítségével miként gyarapítsák, fejlesszék. Ez alkalommal „Ringató foglalkozás babás-mamás csoporttal” címmel tartott előadása során emlékezett példaképére, Forrai Katalinra akinek a kisgyermekes foglalkozásait látogatva, most személyes emlékeit elevenítette fel, kiemelve az erőt, nyugalmat és türelmet sugárzó egyéniségét.

A külföldi elismertség jelentőségét bizonyítja, az Oklahomai Egyetem PhD hallgatója, *Beth Mattingly* – aki a Kecskeméti Kodály Intézetben is tanult – nagyon korrekt, részletes életrajzi beszámolót tartott Forrai Katalinról. Elismeréssel emlékezett *Elisabeth Moll*ról, aki széleskörű kutató munkával feldolgozta Forrai Katalin munkásságát.

Az értékes előadásokat egy-egy zenei program váltotta. *M. Dietrich Helga*, a XIV. kerület Lengyel utcai- és a XII. kerület Kiss János altábornagy utcai óvodások egy csoportjával érkezett

vidáman énekelve, és mutatott be énekes játékokat, ritmus és hallásképző elemeket játékos formában. *Győrből* érkeztek az „Apáczais Pacsirták” Várszeginé dr. Gáncs Edit növendékei, szép népdalcsokrot adtak elő. A *Nyíregyházi Főiskola* tanára Sinka Krisztina, Kósa György-Móricz Zsigmond: A török és a tehenek, *Iciri-picire* dalait adta elő Deákné Kecs-kés Mónika zongorakiséréttel. *Szegedről* a JGYPK óvodapedagógus hallgatója Magdali Anna énekelt szép népdalokat.

A délelőtti program utolsó előadását *Szabadi Magdolna* (drs) tartotta, „Szociális készségek fejlesztése zeneterápiás eszközökkel” címen. (Két elhangzott előadás szerkesztett változatát közöljük.)

A szünet – felfrissítő vendéglátását követően – a konferencia délutáni eseményeit zongoramuzsika vezette be. Azt követően A Luxemburgi Egyetem professzora *Damien Sagrillo* előadásában elemezte a zenei nevelés jövőjét Európai kontextusban. Az elhangzott angol előadást, (miként a délelőtti is) *Búzás Zsuzsanna* fordította.

Zongora játékát megelőzően a Szegedi Tudomány Egyetem JGyPK tanára *Dombiné dr. Kemény Erzsébet* emlékezett Forrai Katalinra.

Emlékezés egy ISME Konferencia nyomán

Forrai Katalint Innsbruckban az ISME Világkonferencián ismertem meg. Az 1986-ban megrendezett konferencia mottója „Új perspektívák-új kihívások” volt, amely igen nagy létszámú érdeklődőt vonzott. A magyar delegáció is népes volt közel százan hallgattuk az előadásokat, koncerteket. Forrai Katalin akkor már a Board tagja volt. Nagy figyelemmel kísérte a magyar előadásokat, amely sorában többek között *Márkusné Natter-Nad Klára* az általános iskolai tankönyveken keresztül a Kodály koncepció magyarországi gyakorlatáról adott értékes információt, *Laczó Zoltán* az általános iskolai zenehallgatásra nyújtott bepillantást, *Gonda János* az improvizáció szerepéről beszélt, a *cikk írója*, a zenei képességvizsgálatok során elért kutatásait ismertette. Mindannyian nagy meghatódottsággal tapsoltunk a magyar együtteseknek *Tóth Ferenc* vezette Komlói Gyermekkarnak, *A Weninger Richárd* vezette Weiner Kamarazenekarnak, a Zeneművészeti Főiskola Rérfúvós kvintettjének. Forrai Katalin mindenütt ott volt, *Csébfalvy Évával* a Magyar Zenei Tanács Főtitkárával együtt.

A konferencia során került sor a közgyűlésre, ahol megválasztották az új tisztségviselőket. 56 ország képviselői közül *Forrai Katalint* az *ISME Társelnökévé* választották. Hihetetlen eufórikus hangulatban ünnepelte ezt a magyar delegáció. Forrai Katalin szemében az öröm könnyei voltak, és tapasztalhattuk, hogy a legnagyobb pozíció mellett is megmaradt szeretetteljes egyénisége.

*

Forrai Katalinak ezt a örömteli pillanatát szeretném összekapcsolnia Liszt Ferenc zongoradarabbal, amely szintén egy ajándék egy meglepetés volt. *Liszt : Albumblätter für Prinzessin Marie von Sayn -Wittgenstein* c. zongorasorozat először 2000-ben jelent meg *Eckhardt Mária* kiadásában. A kottában található ismertetőből tudjuk, hogy vélhetőleg Liszt adományozta Marie Sayn –Wittgenstein 10 éves kislányának az albumot 1847-ben. Az első bejegyzések Lisztől származnak, később Berlioz, Cornelius, Mosonyi Mihály, Wagner, Smetana és más szerzők is írtak az albumba. Liszt 4 darabból álló sorozatot írt: *Lilie*, *Hryc*, *Mazurek*, *Krakowiak*. Mind a négy népi eredetű, podóliai, legyel-ukrán népzenei dallamok egyszerű feldolgozásai.

Irodalom:

STRÉM KÁLMÁN: *Új perspektívák-új feladatok* In *Muzsika* 1986.szept. (18-21.p.)

A konferencia délutáni eseményei

A rendezvény második részében a tanszék két szekció programot kínált.

I.: TÁMOP műhelymegbeszélés

az ének-zenei műveltségterületről, vezette: *Döbrössy János*.

A szekció fő célja az ének műveltségi terület áttekintése, az országos helyzet feltérképezése. A szekcióban az ország több felsőoktatási intézménye adott körképet a tanító- óvodapedagógus és csecsemő, a kisgyermekképző oktatásról és a különböző lehetőségektől. *Sárospatakról*, Kelemen Judit, és *Győrből*, Várszeginé Gáncs Erzsébet kezdték a beszélgetést. Győrben 45 fős ének-zenei műveltségterületi nőikar működik Gáncs Erzsébet vezetésével. Intézmény-vezetőjük, Poór Zoltán is támogatónak szolt hozzá azzal a javaslattal, hogy a Hon- és népismeret szélesebb körű tárgyként oktatásával esetleg emeljék a zenére fordítható óraszámot. A *soproni* kolléga, Mentésné Tauber Anna javasolta, hogy legyen országos óvos foglalkozási verseny náluk. *Szarvasról* a Gál Ferenc Főiskola Pedagógiai kar tanára Bartáné Góhér Edit beszámolt a sok tanórán kívüli segítségről, rövidített, érthető és interneten hozzáférhető anyagok gyártásáról a jobb képzés érdekében.

Az ének-zene műveltségi terület több főiskolán az alapozó évek után választható, esetleg csak kétévenként indulnak egészen eltérő létszámokkal (pl. 3-5 vagy 12-15 fő). *Kaposvárról* Nagyné Árgány Brigitta említette, hogy náluk gyógy pedagógus-képzés is van.

Szegeden a tanítóképzés oktatói többnyire a tanárképző oktatói is és a sok egyéb választható műveltségi terület pl. német nemzetiségi terület miatt nincs ének-zenei műveltségterület.

Érdekes, hogy kreditet nem jelentő alapozó szolfézs vagy kórus ún. kritériumtárgyként szerepel néhány helyen.

Kismartony Katalin

Emlékezés és műhelymunka

'In memoriam Forrai Katalin'

A II. műhelyfoglalkozást *óvodapedagógusok számára* hirdettük. Nagy örömünkre mintegy ötven pedagógus maradt együtt, a délelőtti előadásokat követően.

Amint azt Forrai Katalintól megtanulhattuk a közös *éneklés, énekes játék* nem hiányozhat pedagógiai célú rendezvények/továbbképzések napirendjéből. Így ez alkalommal is körjátékokkal kezdtünk. A Forrai Katalin válogatásában közreadott *Európai gyermekdalok* és a *Szomszéd népek dalai* közül is felcsendültek aktuális témájú dallamok. Ezt követően egyszerű kétszólamú művek és népdalfeldolgozások éneklésével folytattuk programunkat. Jó volt megtapasztalni, hogy él még a játékos kedv, a *jóízű éneklés igénye* ma is!

Felnőttek továbbképző tanfolyamán, közös játék közben

Felemlítettük Forrai tanárnő, „Kati néni” – ahogy sokan szólították, országszerte – szakmai pályafutásának néhány fontosabb állomását, sokrétű pedagógiai örökségének kincseit.

(Bővebben, lásd: Parlano 2015. január, www.parlano.hu/ForraiKatalin)

A következőkben, egy az 1990-es években, gyermekek körében rögzített éneklő foglalkozását vetítettük, majd röviden elemeztük azt a résztvevőkkel. Forrai Katalint látni, hallani nagy élmény volt a hallgatóság számára. A gyermekeket partnerként tisztelő, aktív részvétellel és önfeledt játékos feladatmegoldásra buzdító nevelői attitűd megérintette a jelenlévő pedagógusokat. Mondhatni, mind emberileg mind szakmai értelemben.

Mi volt nagyságának titka? Azon résztvevőkkel együtt, akik még személyesen ismerhettük – tőle tanultunk és mellette dolgozhattunk – megpróbáltuk kulcs szavakba foglalni *modellértékű személyiségének vonásait*: őszinte érdeklődés és nyitottság a környezet iránt, személyes odafordulás és segítségnyújtás jellemezte. Csakúgy, mint a *befogadni- és elfogadni tudás* képessége. Mint modell, utánzásra érdemes mintát sugallt az adott társadalmi közegben, ahol gyermek vagy felnőtt egyaránt szívesen volt közelében és személyes közvetítése által mindenkor művészi értékű zenei élmény részese lehetett. Gyermek- és felnőtt közösségekben egyaránt percek alatt tudott *érzelmi biztonságot* teremteni – megadva ezzel az alkotás lehetőségét, egyéni ötletek kibontakozását is. A korabeli videofelvétel elemzésekor mindezeket tetten érhattük a filmben is.

Szakmai tudatosságát olyan egyéni motivációs bázissal társította, mely az elmélet, módszertan és gyakorlat tökéletes egységét alkotta. A *megőrizve megújítani* elv híve volt, abban is, hogy az élethosszig tartó tanulásra, a folyamatos önművelésre és továbbfejlődésre Ő maga mutatott példát, illetve serkentett másokat is.

Sokféle járt országhatáron innen és túl is. Kisgyermeknevelő intézményekben tett látogatásai, óvodai hospitálásai alkalmával időt szánt a látottak kritikus elemzésére és bátorító konzultációkra is.

Éppúgy, mint saját tervező munkájában, a felnőttek oktatása során is mértéktartó válogatásra intett – különösen a gyermekeknek megtanításra szánt anyagot illetően. Az élményekhez kötődő tanulás, tanítás híve volt – mely értelemszerűen nélkülözi a túlságosan didaktikus ismeretanyag közlést. Nagy hangsúlyt fektetett annak elfogadtatására is, hogy a pedagógusnak a saját maga által kidolgozott módszerekre kell támaszkodni – melyet mindenkor az adott gyermekcsoport általános pedagógiai- és zenei fejlettségi szintjéhez mérten és a megtanítandó zenei anyag ismeretében dolgoz ki.

Jó volt feleleveníteni – és a jelenlévő fiatalabb kollegákkal is megosztani – az egykori Országos Ének Munkaközösségvezetők Tanácskozásainak néhány, ma már pedagógiatörténeti tanulságát. A tőle tanultak ma is aktuálisak. A hazai zenepedagógia történetében Forrai Katalint ma is, mint a *kisgyermekkori művészeti nevelés követét* és évtizedeken át meghatározó személyiségét tiszteljük.

Publikációit olvasva újra meg újra tudatosodik bennünk, hogy szakmai örökségének megbecsülését napjainkban ébren kell tartanunk – írsainak tanulságai ma is iránymutatók lehetnek a ma pedagógusa számára is. A konferencia jó alkalmat kínált arra nézve is, hogy a fiatal generáció képviselőinek figyelmét felhívjuk arra, hogy Kati néni szakmai hagyatéka bárki számára hozzáférhető a Kodály Intézet könyvtárának archív részlegében, Kecskeméten. Szakdolgozók, doktoranduszok, érdeklődő pedagógusok kutathatnak cikkei, módszertani tanulmányai és más, pedagógiatörténeti 'csemegék' után – gazdag szellemi örökségének gyöngyszemei között.

Az utóbbi évtizedekben, sokféle választott, – jó esetben jól adaptált – vagy más esetekben adott helyi sajátosságokhoz illesztett egyedi pedagógiai programokkal találkozhatunk országszerte. Felmerülhet a kérdés, hogy a sokszínű óvodai programok – mely Kati néni egykori szavaival 'irányzatok sodrában születtek' az ezredforduló táján – kellő pedagógiai alázattal és igényességgel őrzik-e a kisgyermekkorai magyar zenei nevelés hagyományait.

A konferencia délutáni programjának résztvevői hozzászólásaikban világossá tették a szakmai igényességre törekvés vágyát. Megerősítést nyert, hogy a Forrai Katalin által megfogalmazott, kidolgozott módszertani alapelvek az ezredfordulót követően is időt állóak.

Fontosnak tartottuk néhány – Kati néni által ránk hagyományozott – pedagógiai elv deklarálását. Így például:

- a kisgyermekkorai zenei nevelés *alapja az éneklés*. Az emberi hang társkapcsolatot igényel, közösségi nevelő hatása van. A kicsinyeknél fontos a napi rendszerességgel jelen lévő *közös éneklés, a dalosjáték* –

míg idősebb gyerekek esetében majd a kóruséneklés

- *élmény és tanulás, tapasztalatszerzés és gyönyörködtetés, befogadó-és cselekvő tevékenység* szorosan egymásba ötvöződő sora vezeti egyre feljebb /beljebb a gyermeket a gyermekévek során – így gazdagodik, bővül esztétikai fogékonysága
- *oktatás és nevelés* nem különválasztható folyamat – a művészeti nevelés során fontos a környezet iránti nyitottság → a pedagógus feladata lehetőséget nyújtani az élményszerzésre, hogy aztán a gyermek kellemes, sürgető, feszítő várakozást érezzen és amint megérzi, hogy jó, amit az énekből, versből, bábozás során őt megérintő élményektől kaphat, új tapasztalatokra vágyik

- szükséges, hogy a pedagógus kellő felkészültség birtokában képes legyen a művészeti nevelés lépéseit megtervezni – bármely adott pedagógiai programon belül – pl. énekes vagy hangszeres zenei élmények, valamint a képességfejlesztés *spontán és tervezett* alkalmazásainak biztosításával
- a tisztán éneklő pedagógus – mint énekes modell – jelenléte elegendhetlen, éppúgy, mint a jól artikulált- és intonált beszédű felnőtt a gyermekek körében
- az életkori sajátosságoknak megfelelő mondóka-és dalanyag válogatása, *a zenei hallás, a ritmusérzék, zenei alkotókedv játékos módon történő fejlesztése az iskola előtti művészeti nevelés szerves része.*

A nap végén fiatal pedagógusok is hozzászóltak, hogy elmondják, hogy számukra mit jelent Forrai Katalin szakmai hagyatéka – dolgozának akár bölcsődében kisgyermek gondozóként, vagy óvodapedagógusként, pedagógiai asszisztensként. Szót kaptak a – különböző pedagógusképző intézményekből jelen lévő – tanár kollegák is, akik ma is fontosnak tartják, hogy a Forrai Katalin által kidolgozott módszertani tudásalap átörökítése megvalósulhasson. A pedagógiai tanácskozást természetesen közös énekléssel zártuk.

Feltöltődve, további munkánkhoz új erőt merítve zárhattuk a pedagógiai tanácskozást. Tíz évvel Kati néni halála után is éreztük, hogy személyiségének varázsa, gondolatainak ereje, örökségének dalban és

Forrai Katalin, Kodály Zoltán oldalán
Bp. VIII. kerületi Csobánc utcai óvodában

játékokban is jelen lévő hatása újra összekovácsolt bennünket. Emlékét, tanításait megőrizzük – és a *megőrizve megújítani* elv szellemében viselkedünk tovább a ránk bízott feladatokat.

M. Dietrich Helga

Így őrizzük Forrai Katalin emlékét a Kecskeméti Tanítóképző Főiskolai Karon

Az előadások nyomán kedves emlékek, barátsággá formálódó és értéket teremtő dolgok évek idéződtek fel, a nem fakuló fény titkáról kaphatott az érdeklődő kaleidoszkópszerű képet. Írásom/előadásom célja, hogy átfogó információt nyújtson a Kecskeméti Tanítóképző Főiskolai Kar és Forrai Kati néni sok szalon futó kapcsolatáról, valamint arról, hogy hogyan őrizzük emlékét.

Forrai tanárnő és a Kecskeméti Tanítóképző sűrű szövésű és sokrétű szakmai kapcsolatát jól tükrözik az alábbi események:

Továbbképzések, szakmai megbeszélések, konferenciák

Ez a kapcsolat a 60-as évek második felében indult az Óvóképző Intézet (a Tanítóképző Főiskolai Kar jogelődje) Zenei Szakcsoportjának kezdeményezésére. A budapesti találkozások később *munkakapcsolattá* alakultak. Kiemelt témaként szerepelt a képzés helyzete és formálódása, Kati néni kutatásai, az alkalmazott módszerek és eredmények, valamint a bölcsődei zenei nevelés és a gondozók felkészítése. A helyszín többnyire a Csobánc utcai Óvoda volt, ahol a kollégák mellett a kecskeméti óvóképzős hallgatók is megtekinthették a híres zeneóvodai foglalkozásokat. Megfigyelhették az élményszerű játékvezetést és a gyermekek

önfeledt játékát, hogy hogyan kelnek életre a csengő hangon elénekelt gyönyörű gyermekdalok, népdalok, s a játékos mozdulatsorból feladatokból tudatos építgetéssel hogyan bontakoznak, fejlődnek a készségek, képességek. Magam is szívesen emlékszem vissza fiatal tanárként az ott látott felejthetetlen foglalkozásokra.

A szorosabb szakmai együttműködés első állomását jelentette az 1972-től évről évre megrendezett Óvónők Nyári Akadémiája. Az egyhetes továbbképzés minden eseményét figyelemmel kísérte, értékelte a látottakat, hallottakat. „Mintegy szellemi vezére lett továbbképzésünknek.” – olvasható az egyik visszaemlékezésben. Gondosan ügyelt rá, hogy ne bántson meg senkit. Dicsért, bátorított, tanácsot adott, de csak a vájtfülű hallhatta ki, amin még finomítani kellett.

Hogy elégedett volt a Kecskeméten tapasztaltakkal, azt az is mutatja, hogy a kecskeméti konferenciák nyomán más országos szakmai programokon, konferenciákon a Képző tanárait *szekcióvezetésre, előadás megtartására* is felkérte.

A Kecskeméti Óvóképző Intézetben

Forrai tanárnő gyakran és szívesen jött az Óvóképzőbe, a **jogutód Tanítóképző Főiskolára**. A programokon a Tanszék tanárai és a Gyakorlóóvoda gyakorlatvezetői egyaránt jelen voltak, együtt hallgattuk sok-sok példával tüzdelte módszertani összefoglalóját. Foglalkoztatta a képzés és a gyakorlati képzés kapcsolata, szorgalmazta a hospitálást. Figyelemmel kísérte a 80-as évek közepén meginduló *tanító-óvó integrációs kísérlet*ünket is. Pedagógiai-pszichológiai összefüggések segítségével rávilágított, hogy a megvalósításhoz mi a leghelyesebb út. Kiemelten foglalkozott a gyermekdalokon keresztül megvalósuló fantázia fejlesztésével. Jellemző volt rá a „Hogyan lehet másképp?” szüntelen újításkeresés. Az előadással egybekötött szakmai megbeszélésen kívül *órákat és foglalkozásokat látogatott*, elemezett, értékelt, sőt egy vázlattal kiegészített *bemutató foglalkozással* is megörvendeztetett bennünket, amelyek mindannyiunk számára felejthetetlen élményt jelentettek. Szívesen válaszolt a kollégák által feltett kérdésekre és természetesen volt közös éneklés. Érdeklődéssel figyelte a kollégák szakmai ambícióit és a fejlődését finoman megfogalmazott gondolatokkal segítette.

Óvodai Nevelési Program (1972)

Az Óvodai Nevelési Program megtervezése, megvalósítása szívügye volt. Fontosnak tartotta az óvodás gyermekek zenei nevelését, figyelte az *újabb elvárásokra* és a *módosuló általános követelményekre*, ehhez kutatta a legegyszerűbb, legélvezetesebb és változatos módszertani megoldásokat. *A hasznos változtatás* lehetőségeit kereste a tervezésben, a játékos megvalósításában, a módszertani lépések megválasztása területén. Ehhez a zenei feladathoz *munkacsoportot* hozott létre, amelybe kecskeméti kollégát is meghívott.

Tankönyvírás

A 70-es évek elején indult meg a középfokú óvóképzés. A tanterv kidolgozásában a kecskeméti Képző is részt vett, a tankönyvek tananyagának összeállítására, kidolgozására pedig *Ittész Mihály* és *Róbert Gábor* tanár urak kaptak felkérést. A tankönyvírókat hasznos tanácsokkal segítette, a könyvek bírálatában is részt vett. Később ez a négy évfolyamnak írt tankönyv NÍVÓ – díjat kapott. Ezeket a tankönyveket a képzők ma is haszonnal forgathatnák.

Videofelvételek, „Óvodások műsora”, versenyfoglalkozások

Kati néni gyakori kecskeméti látogatásai újabb lehetőségek előtt nyitottak kaput. Ilyen volt a *videofelvételek* készítése. Két – három napon át tartott az ismerkedés az óvodásokkal, ezt követte a felvétel. Mi mindezt figyelemmel követhettük a tükör mögül. Együtt énekel az gyermekekkel oldottan, kedvesen, játszott és nevetett, irányított. Dicsért, bátorított, s néha, csipkefinom fegyelmezés is megbújt a szavai mögött. Foglalkozásai nem voltak humortól mentesek. A felvételek az új dal tanításának vagy egy-egy kiemelt készség fejlesztésének sokféle variációját örökítették meg. A játékokat finom mozdulattal kísérte, csengő hangján életre kelt a „fehér liliomszál”, a „cirmos cica” és „bodri kutya”, a zabszalmából kikukucsáló hat lúd, s a kisgyermek is képzeletben hajlongó meggyfává változott. Ha addig még nem, a zenehallgatási dalok éneklésével elvarázsolt gyermeket, felnőttet. Mindegyik felvétel féltve őrzött kincse tanszékünknek és módszertan óráink elmaradhatatlan szemléltető anyagként szolgál. Az azt követő elemzések igénybe veszik a hallgatói gondolkodást, a „Hogy lehetne másképp?” kérdés pedig a hallgatók kreativitását, módszertani ismereteinek alkalmazását. Ugyancsak videofelvételek őrzik az óvodapedagógus jelöltek számára meghirdetett országos foglalkozási versenyt, amelyet első alkalommal Kecskeméten rendeztünk meg 1995-ben. Kati néni volt a zsűrielnök. Ezen a versenyen a mi hallgatónk lett az első helyezett – megérdemelten -, a felkészítő tanára Lakos Imréné Nagy Mária tanárnő volt. A zsűri elnöke nemcsak értékelt, útmutatásaival bátorította a versenyzőket és a felkészítő tanárokat. Kati néni más alkalommal is szívesen vett részt hasonló megmérettetéseken; akkoriban az Intézeti Napokon minden évben volt házi szavalóverseny és *foglalkozási verseny* is. A demonstrációs terem tükörfala mögött drukolt az éppen versenyző hallgatónak, máskor a „Kinn a bárány, benn a farkas” éneklése közben a „bárány” megmenekülésének a „farkas karmai” közül.

Kevésbé ismert, hogy a videofelvételek mellett nálunk, azaz a Kecskeméti Képző demonstrációs termében készült a Kossuth Rádióban a 70-es, 80-as években oly népszerű *Óvodások Műsora* jelentős számú felvétele. Személyiségének erős kisugárzása a rádión keresztül is magával ragadta a hallgatót. Szívesen emlékeznek vissza, akik hallgatták a

műsort. Milyen jó lenne, ha ez a műsor újra hallgatható lehetne, ez a felvétel-sorozat most szolgálhatná igazán a kisgyermek otthoni és óvodai zenei nevelését! Vagy ha ez már nem megoldható, legalább a képzők használhatnák oktatási segédeszközként... Emlékét őrizzük!

Kati néni személyét és Kecskeméthez köthető munkáját nagyra értékelte a Képző Zenei Tanszéke és készséges támogatókra talált az intézmény vezetésében is. Köszönetképpen a 80-as évek elején – először az óvóképzők történetében – *címzetes intézeti tanárrá*, a jogutód Tanítóképzőben pedig *címzetes főiskolai tanárrá* fogadta. Ezt a címet köszönte meg Róbert Gáborhoz írt magánlevélben amelyből most idézek: „...soha nem fogom elfelejteni a Kecskemét-i Óvóképzőnek, hogy akkor, amikor nem volt „dívat” Forrai Katit úgy tisztelni, mint aktív, OPI korában, a képző engem címzetes tanári címmel tüntetett ki.”

A fentebb leírtak jól szemléltetik Forrai Kati néni és a Kecskeméti Tanítóképző Főiskolai Kar között kialakult szoros és gyümölcsöző szakmai – esetleg baráti – kapcsolatot, amelyet a 2005-ben bekövetkezett halál zárt le. Halála óta a Tanszék legszebb, legfelszereltebb terme a Forrai Katalin Terem. Itt tartjuk a zenei konferenciákat, a néptánc és dramatikussá gyermekjáték órákat, a tantárgypedagógia és módszertan órákat, ahol az oktatófilmek segítségével lehetőség van az aktuális tananyag szemléltetésére és elemezzük a látottakat.

Összegzés

Forrai Kati néni Kodály Zoltán koncepciójára építette az óvodai zenei nevelés anyagát. A tevékenység felépítésében pedig a pedagógiai-pszichológiai-zenepedagógiai tudatosság, a nevelési és didaktikai alapelvek érvényesülése követhető nyomon. Erre mutatott példát minden tevékenységével, szavával, erre bátorította a képzésben szerepet vállaló kollégákat is. Mintát kaptunk az új idők kihívására figyelő nyitottságra úgy, hogy közben figyelt az érzelmi-értelmi-mozgásfejlődésre és a hangiadottságokra, amelyek genetikusan kódoltak, ezért a korai kisgyermeknevelés fejlődésére erősen befolyásolják. Gyakran mondta, hogy az óvodában éneklésre a nap bármely szakában lehetőség van a tevékenységen kívül, azonban ehhez szükséges az óvodapedagógus zenei érzékenysége, igényessége, a tudás következetes megújítása, a mintaadás képessége és a szülők bevonása a kisgyermekkor zenei nevelésébe.

A fentiek alapján is elmondható, hogy sok szálon szövődött a kapcsolat Forrai Katalin és a Kecskeméti Tanítóképző között. Emlékét nemcsak tárgyiasult formában (terem, kották, könyvek, fényképek, videók, stb.) őrizzük, hanem szellemiségét megtartva készítjük fel a kisgyermekgondozó és óvodapedagógus hallgatókat a színvonalas kisgyermekkor zenei nevelésre.

Laczkóné Pálfi Alojzia

A Konferencián délelőtt elhangzott előadás szerkesztett változata.

Amit Forrai Kati néni ma másként tanítana

Forrai Katalinra emlékezve eszünkbe jutnak olyan események, pillanatok, értékek, melyek hatására megváltozott kapcsolatunk a zenével, a zenepedagógiával s leginkább az óvodával. Számomra első alkalom egy zeneakadémiai tanítási óra volt, melynek első perceiben még nem tudtam, hogy miért is lehet szükségem erre a tantárgyra, hogy óvodai zenei nevelés. Ugyan mit fog változtatni a zenéhez való viszonyomban, miért leszek e tárgy tanulásával jobb muzsikus? Ez az érzés azonban csak a közösen eljátszott *Erzsébet asszonyig* tartott. Ezt követően mindnyájan megéreztük – elsősorban a belőle sugárzó szeretet hatására – és fontossá vált számunkra az óvodás gyermek, az óvodai muzsikálás, s hinni kezdtük, hogy talán mi is tudunk majd így hatni tanítványainkra. S részesei lehetünk a kodályi gondolat megvalósításának, hogy „Az óvodával, annak zenéjével foglalkozni nem mellékes kis pedagógiai kérdés, hanem országépítés.”

S egy másik élményt egy video felvétel adta, melyen óvodásokkal dolgozott, tanította őket, játszottak együtt. A félórányi felvétel tökéletes módszertani útmutatót adott, amit még senki és semmi nem tudott túlszárnyalni.

Halála után tíz évvel sem tudta senki pótolni, s átvenni a stafétabotot az óvodai zenei nevelés területén olyan hatékonyan, ahogy Ő tette. Elhangozhat a kérdés: akkor mit kellene másként tanítani, mint ahogy azt Kati néni tette?

Két oldalról kell a kérdésre választ adni. Az egyik oldal arra vezet bennünket, hogy talán a megváltozott világ, a kevesebb kontrol hatására bizonyos dolgok már nem tűnnek olyan fontosnak sok óvodapedagógus számára, mint ahogy azt Kati nénitől tanulhattuk. Ha most bepillantana az óvodákba, ezeket a területeket nagyobb súllyal kezelné, nagyobb figyelmet szentelne megoldásukra, talán sokkal többet morgolódná, ha ezt tapasztalná. Mert romlanak dolgok, amire nem figyelünk eléggé. Csak néhányat ragadjunk ki!

Ha el is fogadjuk azt a tényt, hogy az óvodáskorú gyermekek éneklési készsége az óvodai élet végére alakul ki tökéletesen, akkor is szembeötlő, hogy nem találkozunk a morgó kisgyermek problémájának megoldási szándékával. Elfogadjuk a problémát, s ezek a gyerekek úgy lépnek át az iskolába, hogy komoly éneklési gondokkal küzdenek, amit az iskola már nem valószínű, hogy meg tud oldani a heti egy énekórán. Hová lesz így az éneklésközpontú zenei nevelés, amit Kodály Zoltán megálmodott? Pedig az óvodai élet időt és lehetőséget is biztosít erre. Mi lenne, ha kézbe vennénk Forrai Katalin Daloló abc vagy Daloló állatok című összeállítását (persze csak akkor, ha lehetne is vásárolni ezekből a füzetekből), s segítségükkel ölbe vennék a nem, vagy rosszul éneklő óvodásainkat, s a bensőséges együttléttel megoldanánk problémájukat.

Pedig hisszük, hogy mindenki képes jól énekelni, akinek nincsen szervi problémája. Nem elég hinni, tenni is kell érte.

Az óvodás korosztály kedvelt időtöltése az énekes játékok éneklése, játéka. A nagycsoportos gyermek már biztosan tud körbe járni, kört tartani úgy, hogy közben a játék izgalma nem szorul háttérbe. Mégis alig látni olyan óvodai nagycsoportot, ahol dőlceg, szép tartással tudnak a gyermekek a zene lüktetésére járni, és nem csak csoszogva vánszorognak körbe-körbe, megfosztva magukat az énekes játékok lüktető, lendületet adó zenei hatásától. A megoldásra tálcán kínálja magát Kodály Ötfokú zene II. füzeté, a 100 kis indulóval, amelyeket az adott korcsoportnak megfelelő tempóban lehetne megszólaltatni Kati néni javaslatára is, akár metallofonon, akár furulyán.

Egyre több az olyan óvoda, ahol szükséges rossz a zenei készségfejlesztés, ezért sokszor el is marad. Vagy megtartják, de csoportnyi gyermekkel, hogy véletlenül se derüljön ki, hogy kinek kellene több figyelem, segítség. Pedig ez a korosztály még nem bukásnak éli meg, ha az óvodapedagógus megfogja a kezét, hogy megéreztesse az egyenletes lüktetést, vagy segítsen a magasabb – mélyebb fogalom pár térbeli érzékelésében. Ez itt még játék, amiből kialakul a relációk érzékelése, a zenei írás és olvasás, zenei memória, de legfőképpen a szép muzsikálás boldogító érzése.

A módszertankönyvébe egy-egy készség kialakításának sok lehetőségét írta le számunkra. Sokszor úgy érezhetjük, ha azokat megtanuljuk, megtaníttuk, már sokat tettünk a kisgyermek zenei neveléséért. De miért érnénk be ennyivel? De jó is lenne, ha kreatívabbak lennénk abban, hogy a gyermek számára minden tudnivaló a játék része, ami számára a legfontosabb dolog a világon. S bizony jó lenne, ha nem találkoznánk az ablakon unottan kitekintő gyermekkel, mert már megint a combján kell csapkodnia az egyenletes lüktetést, vagy a mondóka ritmusát.

Mostanában egyre többször tehetjük fel a kérdést, hogy valóban tiszta a „tiszta forrás”? Miért hiszik azt sokan, hogy a kisgyermek számára akármi jó lehet. Miért hallgattatnak velük értéktelen, ártó zenéket? S ami még ennél is rosszabb, sokan még meg is tanítják velük, tönkretéve hangjukat, ízlésüket. Elfogadhatatlan, hogy Magyarországon ez megtörténhet!

Ha Kati néni igényességével tekintünk e problémákra, bizony kiemelt feladatokként kezelnénk azokat és másként tanítanánk. A „másként” itt nagyobb igényességet, figyelmet jelent.

A másik megközelítés, amit a megváltozott óvodai zenei nevelésben másként tanítana és nekünk is az eddig megszokottaktól eltérően kell kezelni, az alapprogram változásából ered. A 363/2012. (XII. 17.) Korm. Rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjában kimondja, hogy „az éneklés, zenélés részévé válik a gyermek mindennapi tevékenységének.” Hogy mennyit többet énekeljenek óvodásaink, fel kellene használni

a többi tevékenység adta lehetőséget, s akár motivációként is dalra fakadhatnak a nap bármely pillanatában.

A megváltozott alapprogram kiemelt feladatként kezeli a differenciált, egyénre szabott fejlesztéseket. Lám még a törvény is segít abban, hogy csak kis csoportokban történjen zenei készségeik javítása.

Még nem szerepel a módszertan könyvében a technikai eszközökkel megszólaltatott zenehallgatás, az úgynevezett gépzene kérdése. Az alapprogram már erre is ad jelzést, de nem foglalkozunk elegendő a ténynyel, hogy az óvodapedagógusok többségének nincs elég gazdag zene-műismerete. (sok esetben ez nem is az ő hibájuk). Így visszakerülünk a tiszta forrás problémájához, hiszen a legkényelmesebb megoldás a divatzenék hallgatása, aminek romboló hatásáról már esett szó. A képző intézmények tantervi struktúrájában kellene ennek a területnek nagyobb teret biztosítani.

A felsorolt és csak kiragadott néhány probléma megoldása a képző főiskolák felelőssége is. Jó lenne, ha a frissen végzett óvodapedagógusok pezsdítő véráramlatként kapcsolódnának be tapasztalt, de néha már elfáradt kollégáik közé. A mi feladatunk, hogy az óvodákban igényes zenei nevelés folyjon. Fontos, hogy megőrizzük Forrai Katalin szellemi örökségét, de Ő is ezt mondaná, hogy elsősorban fontos a ránk bízott gyermekek öröme, fejlődése.

„Mindent meg kellene tenni és adni, hogy az óvónők olyan angyalok lehessenek, amilyennek lenniük kell, hogy munkájukat jól végezhessek.”
Kodály Zoltán (1957) Zene az óvodában. Zeneműkiadó, Budapest, 40. o.

Bartáné Góhér Edit

A Konferencián délelőtt elhangzott előadás szerkesztett változata.

Agócsy László emlékezete Pécssett

„A zene a legnagyobb boldogságot jelentette az életemben, s azt tartom, hogy boldog, aki énekel, aki hallgatta, és az is, aki vezényelheti őket.”

Agócsy László

December 5-én és 6-án emlékeztünk Pécssett Agócsy László tanár úrra, abból az alkalomból, hogy 85 éve alapította a később országos hírű Szeráfi Kórust, amely az 50-es években történt erőszakos megszüntetéséig részt vett a Ferences Templom liturgikus zenei szolgálatában, világi kórustalálkozókon szerepelt az ország számos városában, kapcsolatot tartott a Bárdos Lajos vezette Cecília Kórossal. Első szereplésük 1929. december 8-án volt, Mária neve napján, a Szűzanya tiszteletére. Az énekar 1999-től Nagy Ernő irányításával ismét működik, folytatja és ápolja a régi hagyományokat.

A kétnapos rendezvényen először a temetőben helyeztünk el koszorút a tanár úr sírjára, majd délután előadások hangzottak el Agócsy László pedagógiai és karnagy-i tevékenységéről. A konferenciát megtisztelte Agócsy Erika is, akinek jelenléte még ünnepélyesebbé tette az első nap eseményeit.

Kertész Attila karnagy úr elnökletével megtartott konferencián az alábbi előadásokat hallhattuk:

Agócsy László életútja Szegedtől Pécsig. Előadó: Dr. Vargha Dezső ny. főlevéltáros
Az Agócsy Zeneiskola megalakulása és története. Előadó: Dobos Lászlóné karnagy, ny. zeneiskolai igazgató

Emlékeim Agócsy Lászlóról, a szolfézs-tanár-ról. Előadó: Dobos László karnagy, ny. zeneiskolai igazgató

Agócsy László kapcsolata Bárdos Lajossal és Kodály Zoltánnal, Agócsy László, az egyházzenesz. Előadó: Kovács Attila zenetörténész

A Collegium Seraphicum-ban folytatódott az első napi rendezvény. Itt is megkoszorúztuk a tanár úr domborművét, majd megtekintettük az Agócsy László hagyatékából rendezett kiállítást, amelyet a Szeráfi Kórus tagjai készítettek elő a kórus próbatermében. Emlékező gondolatokat mondott: *Dr. Vargha Dezső.* Népdalénekléssel fejeződött be az első nap, amelyen a kórus jelenlegi tagjai és a pécsi zenei élet neves személyiségei is jelen voltak.

Másnap, december 6-án, a Nagy Lajos Gimnázium dísztermében rendezték a városi szolfézsversenyt zeneiskolai növendékek számára. A versenyen három korcsoport tanulói mutathatták be felkészültségüket. A feladatok között egy magyar népdal lapról olvasása és élményszerű előadása szerepelt.

A családi hangulatban lezajlott verseny zárásaként *Dobos Lászlóné* Agócsy László gyűjtötte népdalt tanított a jelenlévőknek. A közös éneklés után a háromfős zsűri: *Igó Lenke* elnök, *Dobosné Pintér Petronella* és *Burkus Istvánné* a legkiválóbb diákoknak és felkészítő tanáraiknak emléklapot és ajándékokat adott át. A Magyar Kodály Társaság elnöksége nevében *Igó Lenke* értékelte a tanulók teljesítményét, *Dr. Ittész Mihály* elnök úr pedig zárszavában köszönetet mondott a rendező Agócsy Zeneiskolának és a házigazda szerepét vállaló Nagy Lajos Gimnáziumnak.

A kétnapos rendezvény emlékező szentmisével és ünnepi koncerttel fejeződött be. A Pécsi Ferences Templomban megtartott szertartáson *Nagy Ernő* vezényletével a Szeráfi Kórus énekelt, kiegészülve a Ciszterci Rend Nagy Lajos Gimnáziumának Laudate Kórusával (karnagy: Havasi Gábor). Szolgálatukban először egy katolikus népének feldolgozását adták elő: *Mondj szívem dalt Máriának*. Agócsy tanár úr kompozíciója először 1929. december 8-án hangzott el a templomban, éppen Mária neve napján. Az állandó részekben *Wolfram Menschik*: *Missa parochialis* című miséje szólalt meg. A német egyházzene, komponista 2010-ben hunyt el december 10-én, így a választás különösen aktuális volt. A szertartáson elhangzottak még: *Halmos László*: *Hogyha az Úr nem építi házát*, *Giuseppe de Marzi*: *Signore delle cime*, *Orlando Gibbons*: *Jesu benignissime* és *Viadana*: *Exultate justi* című művek.

A hangverseny nyitó száma is emlékidező volt, hiszen a Szeráfi Kórus előadásában Kodály Zoltán: *Az éneklő ifjúsághoz* (*Dr. Vargha Károly* verse) című műve csendült fel. Ezt „*Agócsy Lászlónak, a pécsi éneklő ifjúság vezérének*” ajánlotta a mester, 1962-ben. Bemutatója is decemberben volt.

Dr. Vargha Dezső ny. főlevéltáros ünnepi köszöntőjében szép szavakkal méltatta Agócsy László pécsi karnagy, zenei igazgatói szerepét, többek közt kiemelve *Bárdos Lajossal* és *Kodály Zoltánnal* fenntartott kapcsolatát.

A Szeráfi Kórust a Ciszterci Rend Nagy Lajos Gimnáziumának Laudate Énekkara követte. *Havasi Gábor* vezényletével *Mendelssohn*: *Hör mein Bitten* motettáját szólaltatták meg nagyszerűen, átél előadásban. Szólót énekelt: *Gyöngyiné Fülöp Judit*, zongorán közreműködött *Uzsaly Bence*.

A Mecsek Kórus Nőikara *Kertész Attila* Liszt-díjas karnagy irányításával változatos, színes műsorral ajándékozta meg a közönséget. *Caccini*: *Ave Maria* (zongorán kísérte *Körtési András*) *Kodály Zoltán*: 150. genfi zsoltár, *Hegyi éjszakák I.*, *Kocsár Miklós*: *Salve Regina* művek hangzottak el, éteri, gyönyörű hangzásban, igazi karácsonyt váró hangulatban.

Különösen tetszett Kodály: Karácsonyi pásztortánca, Varga Judit virtuóz piccolo játékaival.

A Pécsi Kamarakórus műsora *Tillai Aurél* Liszt-díjas, Érdemes művész irányításával méltó koronája volt az esti koncertnek. Kodály: Békeesség óhajtása (Virág Benedek pálos költő versére) megrendítően szép imádság volt. Beethoven: Jesu dulcis memoria, Rutter: The Lord bless you and keep you művek után Tillai Aurél: Két karácsonyi éneke zárta a műsorukat. megcsillogtatva karnagy és tanítványai valamennyi erényét.

Az összkarban valamennyi énekar együtt énekelte Kodály két remekművét, az Adventi éneket és az Esti dalt. Vezényeltek: Kertész Attila és Tillai Aurél.

A zsúfolásig megtelt templomban hosszan tartó taps köszönte meg a kórusoknak és karnagyaiknak az emlékezetes, ünnepi hangversenyt.

Nagy Ernő

*Köszönetet mondunk mindazoknak,
akik az elmúlt évi személyi adójuk 1%-át Társaságunknak
juttatták. Ennek összege 83.867 Ft amit költségeink
kiegészítésére használunk fel.*

*Tisztelettel kérjük a Magyar Kodály Társaság tagjait, barátait és
pártolóit, hogy jövedelemadójuk 1%-ával a továbbiakban
is támogassák Társaságunk munkáját.*

Adószámunk: 19040437-1-42

Népdaléneklési verseny

Az Agócsi László tanár úr emlékére rendezett programsorozat keretében 2014. december 6-án délelőtt népdal lapról éneklési és népdaléneklési versenyt rendezett a Magyar Kodály Társaság pécsi tagcsoportja, a város zeneiskolás és alapfokú művészeti iskolás növendékei számára a Nagy Lajos Gimnázium dísztermében. A verseny tervezését, lebonyolítását, valamint az olvasásra kiválasztott zenei anyag előkészületi munkálatait Burkus Istvánné, Dobos Lászlóné és Nagy Ernő kollegák végezték.

A növendékek 3 korcsoportban mutatták meg lapról olvasási és formálási felkészültségüket egy-egy népdalban, majd a „hozott anyag” 3 darabjának élményszerű előadásával bizonyították zenei rátermettségüket, népdalszeretetüket egy szabadon választott és két, a zsűri által kijelölt dalban.

Az I. korcsoportban 5 darabbal, a II.-III.-ban 10 népdallal készültek a gyerekek.

Összesen 13 produkciót hallottunk – (I. kcs. 7, II. kcs. 4, III. kcs. 2) – 3 iskola tanulóitól:

Liszt Ferenc Zeneiskola	9 tanuló
Szent Mór Iskolaközpont	3 tanuló
Szieberth Róbert Ált. Iskola és AMI	1 tanuló

Köszönet a felkészítő tanároknak a gondosan és változatosan összeállított repertoár kiválasztásáért és a gyerekek felkészítéséért. Különösen szép anyagokat hallottunk a II.-III. korcsoportban a régi dallamkincs gazdagon díszített melodikájából, stílusos, hiteles előadásban. A versenyzők között 4 fiú is szerepelt, ketten már-már érett férfihangon, de a kisebbek közül egyikük fényes, teljes hangerővel kiénekelte, népi hangvételű fiúhangja is lenyűgözően hatott.

Engedjék meg, hogy itt közöljük a legeredményesebb növendékek és tanáraik névsorát:

I. korcsoport:	I. díj Laki Fülöp	Felkészítő tanár: Verle Marietta
	II. díj Kovács Klára	Balogh Mónika
	III. díj Ilcsik Fanni	Sturczné Meláth Anita
	Különdíj Balog Lukács	Verle Marietta
II. korcsoport:	I. díj Oswald Otília	Osvaldné Tanczi Dóra
	I. díj Wunderlich Márton	Osvaldné Tanczi Dóra
	II. díj Bánkúti Borbála	Balogh Mónika
	Különdíj Gombos Georgina	Dubóczki Klára
III. korcsoport:	I. díj Sturcz Noémi	Sturczné Meláth Anita
	I. díj Siptár Bence	Móró Beáta

A verseny szervezőitől újabb, hasonlóan szép programsorozat megszervezését várjuk, köszönettel.

Igó Lenke

Kárpátalján emlékeztek Lavotta Jánosra születésének 250. évfordulóján

„Vigyétek világgá ezt a zenét!”

A Kossuth-díjas felvidéki író Dobos László biztatását megfogadva a Lavotta János Kamarazenekar a magyar verbunkos zenét ezúttal a kárpátaljai közönség számára tette hallhatóvá. Az együttes a millennium évében egyszer már hangversenyezett a hajdani vármegye székhelyén, Ungváron. Akkori hangversenyük az Ung-parti városban szimbolikus volt, hiszen a kamarazenekar pár nappal előtte fejezte be millenniumi CD-jének felvételét a Magyar Rádió stúdiójában. A lemez tartalmazta Mosonyi Mihálynak, az első magyar kantáta szerzőjének, a Kazinczy Ferenc hasonló című versére írt *Tisztulás ünnepe az Ungnál 886-ik esztendőben* szoprán, tenor és basszus énekhangra, kórusra és nagyzenekarra komponált művét. Az Ungvári Filharmónia (a volt zsinagóga) impozáns nagyterme számos világhírű művész fogadott pódiumán, a helyi kollégák szerint Ojsztrah, Kogan, Richter, Rosztropovics, Gidon Kremer, legtöbbször ungvári hangversenyük után indultak európai – köztük magyarországi – turnéjukra. A Lavotta János Kamarazenekar verbunkos-estje a tagjai számára talán ezért is megbecsült, felejthetetlen emlék.

Ungvári Filharmónia épülete

Aki Kárpátalján jár a történelem számos furcsaságával, s legtöbbször tragédiájával kell szembesülnie. A Kárpát-medencének arról az északeleti csücskéről szólunk, ahol egy 1920-as években született magyar anélkül volt cseh-szlovák, magyar, szovjet, ukrán állampolgár, hogy szülőföldjét elhagyta volna. A mintegy 12.000 m² területe a kezdetektől szerves része a magyar történelemnek: hágóin keresztül vezette a honfoglaló magyarokat Árpád fejedelem, hegyeiből ered a Tisza, s nagyobb városai – mint Ungvár, Munkács, Beregszász, Huszt, Nagyszőlős, Szolyva, Rahó, Técső, Ilosva – gazdasági, kereskedelmi központok, s nem mellesleg a magyar kultúra színterei is. Számon tartjuk Zrínyi Ilonát, Munkács várának hős várvédő asszonyát, a vár börtönében raboskodott Kazinczy Ferenc emlékét, a város szülöttét Munkácsy (Lieb) Mihályt, s még mások mellett a gyermekkorát Nagyszőlősen töltő Bartók Bélát, aki 1892-ben saját szerzeményeivel a vármegyeházán lépett föl először.

E sorok íróját, annak ellenére, hogy Erdélyhez, Felvidékhez képest Kárpátalján eddig kevesebbszer fordult meg, a turné során mégis egy-

Korolenkó Olena és
Dombóvári János

fajta déja vu-érzés kerítette hatalmába. Valószínűsíthető egyik oka ennek a paramnézia-jelenségnek, hogy vendéglátóinkkal, az ungvári *Szólisták Kamaragyűjtése* művészeti vezetőjével, *Korolenkó Olena* hegedűművész-karmesterrel, valamint tagjaival a Lavotta János Kamarazenekar másfél évtizede szorosan együttműködő kapcsolatot ápol. Ungvári barátaink – Ihnato Vlodymyr (brácsa), Holovej Olga, Donets Vasyľ (hegedű), (Korolenkó Ilonka (cselló) – közreműködői a zempléni együttes Magyar Verbunkos Zene CD-sorozatának, továbbá részesei a kamarazenekar hangversenyeinek. A másik lehetséges oka a déja vu-érzésemnek az, hogy az elmúlt évtizedekben számos Kárpátaljáról el-

származott zenetanárnak lettem munkáltatója Zemplénben. *Sátoralja-újrhelyben, Cigándon, Olaszliszkán, Bodrogkeresztúron, Mádon*, Orosz József és felesége Helena, Némethy Viktória, Orosz Magdolna, Dr. Petricska Miklósné, Ivanyenkó Mária, Rokiczky Magdolna, Szirmai Andrea *Beregszászból*, Popovics Ágnes, Licskó Tibor, Kirik Sándor *Ungvárról*, Eckschmidt Zoltánné, Umarova Mónika *Munkácsról*, valamint az Osztás-család (György, Tamás és felesége Viktória), Nagy Dániel *Aknaszlatináról* érkeztek s szakmai felkészültségükkel, munkaszeretettel új lendületet adtak a hazai művészetoktatásnak térségünkben.

Beregszász – a verbunkos-turné első állomása – és környéke már a honfoglalás előtt is lakott terület volt. A város kiváltságait 1271-ben – Újhely (akkori nevén Sátorelő) telepeseinek is városi kiváltságokat adományozó – Árpád-házi királyunk, V. István erősítette meg. Gazdag történelmi múltjából kiemelkedik a kurucmozgalmak idején betöltött szerepe, ezért Bereg vármegyéjét és Beregszászt jogosan tekinthetjük a Rákóczi-szabadságharc bölcsőjének.

A fennállásának rövidesen 60. évfordulójára emlékező Beregszászi Művészeti Iskola igazgatója, *Bobály István* és a népes vonós tanszak tanárai látták vendégül a hangverseny szereplőit: az ungvári Szólisták Kamaragyűjtést, valamint

Bobály István igazgató

a sátoraljaújhelyi Lavotta János Kamarazenekart. A két együttes erre az estére közös zenei nyelvet választott, s programját verbunkos darabokból állította össze. A Lavotta Jánosra, valamint kortársaira emlékező zeneművek mellett *Márton István* (1923-1996) neves ungvári zeneszerző, a Magyar Zeneszerzők Szövetsége tagja hagyatékából a Szólisták Kamaragyüttese műsorában a 20. század második felének verbunkos zenéjét szólaltatta meg. Márton Istvánt a kárpátaljai zenei élet vezéregyéniségként tartják számon, aki zenepedagógusként, együttesek (Magyar Melódiák, Magyar Kamaragyüttes) művészeti vezetőjeként, fesztiválok szervezőjeként a magyarság zenei anyanyelvét fáradhatatlanul ápolta.

A jó hangulatú hangverseny-, és szívélyes vendéglátás után szembeülhettem magam is napjaink történelmének borzalmas következményeivel. A hirdető tábla szerint ez a groteszk háború a fájdalmas gyász képében a művészeti iskola falai közé is behatolt a tudósítással, hogy az ukrán-orosz konfliktusnak egy volt hangszeres fiatal is áldozatául esett. Miért?...Miért?!

A művészeti iskola színpadán

Ungvár középkori történetét a Vereckeai hágón átkelt magyar seregek alakították azzal, hogy a források szerint 894-ben Laborc fejedelemtől a várost elfoglalták. Anonymus krónikájában az szerepel, hogy Álmos Ungváron adta át a fővezérséget fiának, Árpádnak. Innen eredhet Árpád „hungvári vitéz” elnevezése. A város egyike volt a Szent István király által létrehozott, s végvári funkciót betöltő várispánságnak. A súlyos károkat okozó tatárjárás után felálló vármegyrendszer kialakulásakor azonban Ung vármegye a szomszédos Nagykapos központtal jött létre. A mintegy ötszáz éven át tartó állapot 1769-ben változott meg oly módon, hogy a megyeszékhely Ungvárra került át. Ekkor épült fel

A volt megyeháza épülete

Boksay József portréja

a ma is látható megyeháza, amelynek falai között a szovjet időben a Kárpátaljai Megyei Szépművészeti Múzeum kapott helyet. Az U-alaprajzú, klasszicista stílusban épült megyeháza napjainkban is impozáns épülete a városnak. A független ukrán állam megalakulásakor a múzeum Kárpátalja neves festőművésze, Boksay József nevét vette fel. Az Európát tanulmányutakon bejárta sokoldalú művész a freskók, portrék, életképek, csendéletek festése mellett főképpen a tájképfestésnek (plein air) szentelte idejét. A múzeumban kiállított anyag, melyek között néhány Munkácsy-festményt is megtekinthet a látogató, névadójának méltó emléket állít.

A *Lavotta János Kamarazenekar* hangversenyének a múzeum tágas, kitűnő akusztikájú díszterme szolgált helyszínéül. Az Ungvári Televízió jelenlétével lebonyolított rendezvényen a kamarazenekar művészeti vezetője emlékezett a 250 éve született verbunkos-szerző, hegedűvirtuóz, az első színházi karmester, házitanító Lavotta Jánosra. Életrajzából tudjuk, hogy Lavotta huzamosabb időt töltött Ung vármegyében barátjánál, Lónyai Menyhért deregnyői birtokán. A hangverseny programja a 19. századi magyar romantika verbunkos muzsikájából, annak is a hazai zenetörténetben új műfajként megjelenő vonós kamarazenéjéből. Az együttes előadásában Lavotta Homoródi nótáján, továbbá F-dúr verbunkosán kívül Kossovits Szerenádja, Csermák Magyar tánca, Bihari Primatialis magyarja, Rózsavölgyi Debreceni csárdása szólalt meg. E helyen külön is említjük a lemerbergi születésű Doppler Ferencet, aki Károly öccsével együtt korának neves fuvolaművésze, zeneszerzője, karmestere. Karrierje Pestre költözésével veszi kezdetét, első fuvolista lesz előbb a budai Német Színház-, majd a pesti Nemzeti Színház zenekarának, öccsével pedig alapítói a színház, valamint az Operaház muzsiku-

saiból verbuválódott, Erkel Ferenc vezette Filharmóniai Társaságnak. Doppler Ferenc zeneszerzői tevékenységéből kiemelkednek a magyar stílusú művek: operák (Ilka, Benyovszky), zenekari művek (Magyar nyitány, Liszt hat magyar rapszodiájának meghangszerelése), valamint fuvolára írt verbunkos ábrándok, fantáziák. Ezek közül *Dombóvári János Imre* szőlőjával a kamarazenekar *Magyar fantázia* (op.26) című művét szólaltatta meg.

December 06 2014 06 грудня 2014
17.00 о 17.00

Békésy József Kárpátaljai Megyei Szépművészeti Múzeum
Lavotta János születésének 250. Évfordulója alkalmából

Закарпатський обласний художній музей ім. Й. Бокшая
До 250-річчя народження Яноша Лавотти

LAVOTTA JÁNOS КАМЕРНИЙ ОРКЕСТР
КАМАРАЗЕНЕКАР ЛОВОТТА ЯНОША

(SÁTORALJAUJHELY, MAGYARORSZÁG) (ШАТОРЛІУВУЙГЕЙ, УТОРЦІНА)

MŰVÉSZETI VEZETŐ, KONCERTMASTER DOMBÓVÁRI JÁNOS ХУДОЖНИЙ КЕРІВНИК КОНЦЕРТМЕЙСТЕР ЯНОШ ДОМБОВАРИ

Program: У програмі:
Lavotta: Honoródi nótа
Magyar verbunktánc (F-dúr)
Kossóvits: Szerenád (Lavotta szerelme)
Cserepák: Magyar tánc
Bihari: Primitális magyar

твори Лавотта Я., Коштовіца Й., Черопака А., Бігори Я., К. і Ф. Домверіна, Розавельді М.

Doppler: Твори
Magyar fantázia
fuvolára és zenekarra
(Szólista: Dombóvári János Imre)
Rózsavölgyi:
Debreceni csárdás

Інтана Маргона виконують ЛАУРЕАТИ МІЖНАРОДНОГО КОНКУРСУ ІМ. БОРНІАНСЬКОГО ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ОЛЕНИ КОРОЛЕНКО (М. УЖГОРОД)

SZÓLISTÁK АНСАМБЛЬ СОЛІСТІВ
KAMARAGYŰTTESE (UNGVAR, UKRAJNA) МŰVÉSZETI VEZETŐ, KARMESTER KOROLENKO OLENA

Довідки за тел.: 066 053 36 43

A Lavotta János Kamarazenekar Szent Miklós ünnepnapján adott ungvári hangversenyével véget ért a Lavotta Emlékév. A sátoraljaújhelyi számvetést érdemes majd külön is elvégezni, azonban a két tucat rendezvény – tanulmányi versenyek, zenetudományi konferenciák, hangversenyek Zemplénben és a határon túl – azt bizonyítják, hogy a 16 tagú emlékbizottság, élükön Balog Zoltán miniszterrel és Bónis Ferenc Széchenyi-díjas zenetudóssal, igen eredményes, a 250. születési évfordulóhoz méltó munkát végzett.

Hálás köszönet ezért valamennyi résztvevőnek!

Dombóvári János

Rózsaszál Andor Évának és Andor Ilonának

Az Andor Ilona Baráti Társaság tavaszi emlékprogramjairól „In memoriam Andor Ilona 110” – *Folyik a víz* címmel – a Hírek egy korábbi számában már beszámoltam. Ezeken Andor Éva már a hosszantartó és súlyos betegsége okán nem vehetett részt, májusban 75 éves korában elhunyt.

Prácser Évaként látta meg a napvilágot a Ferencvárosban, *Andor Éva* néven lett a Magyar Állami Operaház magánéneke, örökös tagja, a Zeneművészeti Főiskola tanszékvezető tanára, akit pályafutása során többek között Érdemes Művész és Liszt-díjjal is kitüntettek. Szeretett tanára, *Andor Ilona* iránti tiszteletből vette fel az ő nevét. Végakarata szerint az Óbudai temetőben Andor Ilona mellé helyezték végső nyugalomra. A Magyar Kodály Társaság Tiszteletbeli tagja volt.

Az Énekkar tavaszi megemlékezéseinek utolsó koncertjén Kodály *Árva* vagyok című művét könnyekkel teli szemmel vezényeltem, ezúttal Ő érte énekeltük, nemcsak Ilonka néniért, mint más esetekben. Nekünk egykori kórustársunknak ő mindig a Hegyi éjszakák I. tételének gyémánt csillogású szólistája marad, ahogy az archív felvételen hallható, látható, beszédes, gyönyörű barna szemével szinte belevésődve karnagya tekintetébe. A nagyközönségnek más híres operai szerepek mellett ő az etalon Lány a Székelyfönből, Kodály Zoltánnak pedig a dedikált fénykép tanulsága szerint a Budavári Te Deum örökös első számú szoprán szólistája. A Café Momus Internetes Komolyzenei napilap a recenzió összegzéseként „ízlés és mérték” jelzőkkel jellemezte valamint a „mindig a helyén volt” mondattal.

Az őszi szezonban úgy hozta a sors, hogy a tervezett fellépéseken kívül felkérést kaptunk a Mátyás templomba egy miseszolgáltatásra.

Különös csodái vannak az életnek, hisz ebben a templomban vettük fel annak idején a Liszt Krisztus oratóriumot, melyben Andor Éva énekelte a szoprán szólót, mi lányok pedig Ilonka néni betanításában a ránk kiszabott zenei részeket, a művet Forrai Miklós vezényelte. A lemez később Grand Prix díjat is nyert.

Szeptember 21.-én délelőtt a templom zsúfolásig megtelt a régi már nem aktív énekes barátainkkal és az emlékezőkkel. Utóbbinak azért is örültem, mert a temetés utáni gyászmisén kevesen vettünk részt. Így az alkalmat megragadva emlékeztünk *Andor Évára*, valamint arra is, hogy a híres Vendel utcai Tanítóképző, majd Leövey Klára Gimnázium énektanára, az AIBTKK kórus elődjének, a Kodály Zoltán Leány Kórusnak alapító karnagya, *Andor Ilona* Liszt-Cohen- és Edison-díjas, posztumusz Magyar Örökség díjas zenepedagógus Pécsvárad posztumusz díszpolgára 110 éve született.

A kórus Delibes: Messe Brève című miséjét énekelte, szólót énekelte Breinich Beáta, Krajnyák Dalma, orgonán kísért Hock Bertalan.

Emlékük mindig szívünkben él !

B. Horváth Andrea

Jegyzet a Szokolay családról

Muzsikus dinasztia legifjabb sarja,
Szokolay Ádám Zsolt zongoraművész palánta.
Dédapja *Szokolay Bálint* zenetanár, karnagy.
Nagyapja *Szokolay Sándor* zeneszerző.
Édesapja *Szokolay Ádám* fuvolaművész,
Édesanyja *Szokolay Ádámné Pásztor Edina*
zongoratanár,
fia vele kezdte el zenei tanulmányait.

Ennyi felmenővel nem csoda, hogy kibontakozása a nyilvánosság előtt zajlik. E sorok írója kisiskolás kora óta ismeri, tanúja felnövekvésének, haladásának. A Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola tanulója, jelenleg érettségire készül, miközben évek óta ad számot tudásáról. Legutóbb január 10.-én a Régi Zeneakadémia hangversenytermében magas színvonalú szólóest formájában, zsúfolt ház előtt koncertezett. Beethoven, Liszt, Schubert, Dvorak művei mellett kortárs szerzők alkotásait is műsorra tűzte, nevezetesen nagyapja „Vérnász” szvitjét és Hollós Máté, valamint Szőnyi Erzsébet egy-egy kompozícióját.

A hangversenyen Beethoven, Dvorak és Schubert négykézre írott szerzeményeiben közreműködött *Dominkó István* zongoraművész.

Szokolay Ádám Zsolt előadásában egyaránt megvolt a sziporkázó virtuozitás és az elmélyült lírai, drámai hang. Került is rá alkalom, hogy megmutatkozzék Liszt Dante szonátájában és Eroica c. etűdjében. Az interpretálás bátorságát nyilván a következő, január 31-én a Művészetek Palotája üvegtermében tartandó hangversenyén is tapasztalhatja majd a közönség. Akkor Chopin művek mellett Bartók: Kontrasztkok c. alkotásában bebizonyíthatja kamarazenélési rátermettségét.

Mindezek a jelek arra mutatnak, hogy az ifjú előadó, közönségének még sok meglepetéssel szolgálhat, és művészi kibontakozását továbbra is öröm lesz figyelemmel kísérni.

Szőnyi Erzsébet

Balassi Bálint–emlékkard, 2015

Magyar alapítású nemzetközi irodalmi díj a Balassi Bálint–emlékkard, mely elismerést minden évben egy magyar költő és egy külföldi műfordító kapja. Immáron XIX. alkalommal került sor, február 14-én, Bálint napján a szép hagyománnyal rendelkező ünnepélyes átadásra a budai Gellért Szállóban.

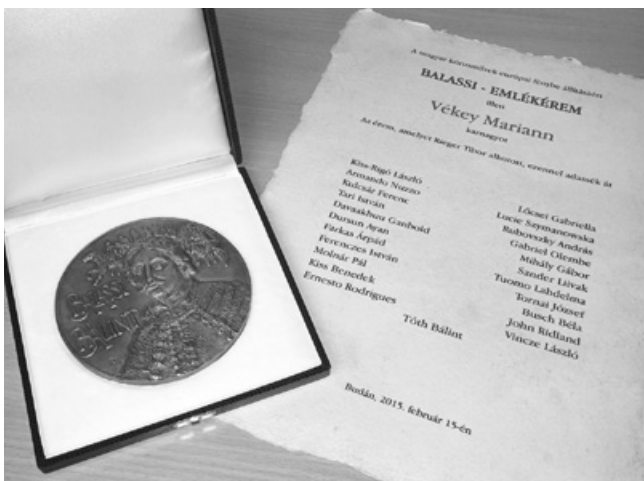
Az idei magyar kitüntetett *Kiss Anna* babérkoszorús költő, a Magyar Írószövetség és a Művészeti Alap tagja, a Magyar Kultúra lovagja, az MMA rendes tagja. Költészetének forrása a folklór, a mese, az archaikus népdal, a ballada, a régi magyar költői nyelv. Több megjelent verses kötetete mellett, Balassi emlékéét felidézve sikeres drámát is írt. Méltatója *Csontos János* költő volt, aki kiemelte, hogy Kiss Anna az első nő aki a szablyát átveheti.

Két költeményét „Süvöltő halmok földjén” és „Ez még a holt regék világa” *Tóth Zsuzsanna* előadóművész adta elő.

A külföldi díjazott az oszét irodalom kiemelkedő alkotója, költő, író, szerkesztő, műfordító *Muzafer Dzaszohov*. Eddig húsznál több könyve jelent meg, köztük Balassi Bálint verseit is oszéttra fordította. Az „Ír völgye” c. verseskötetében található a „Lehel kürtje” c. hosszabb elbeszélő költemény, melyet jászsági élményei ihlettek. Szavai szerint: unokatestvéri viszony van a két néptörzs között. Írásai magyarul is olvashatók a jász Kakuk Mátyás tolmácsolásában. Méltatója *Kovács J. Béla* irodalomtörténész volt.

Az ünnepség legfőbb aktusa a Balassi család nevezetes fegyverének átvétele. Egy végvári szablya, melynek mását a bonyhádi Fazekas József kovácsolja. A díjazottaknak átadta, Dr. Kiss Rigó László megyéspüspök és Tolnay Tibor elnök-vezérigazgató. Ezt követően Balassi Bálint verset mondott el, a Bécsi Hétfévi Magyar Iskola diákja, Grubauer Evelin.

A díj alapítója *Molnár Pál* újságíró, szerkesztő, külön figyelmet fordít az ünnepség zenei tartalmára. Több alkalommal került sor ősbemutatóra, különös kötődéssel Balassi emlékére. Ebben az estendőben a felkért zeneszerző *Bánkövi Gyula* volt. Különleges gondolatársítással valósította meg a 21-ik század zeneszerzője a 16-ik század költőjének gondolatvilágát. Archaikus, elfeledett, már nem használt, vagy más értelmezésben alkalmazott szavakat válogatott össze és harmonizált modern hangvétellű vegyeskarrá, *Balassaáalom* címmel. Különleges zsongás és drámai feszültség áradt a műből. Remek énekkar volt az előadó: a *Törökbálinti Cantabile Kórus*, *Vékey Mariann* vezényletével. Az ünnepség keretének a „vitézi” jellegét is megadta az énekkar Kacsóh Pongrác: János vitézéből vett frappáns idézetekkel. Indításként: „Meggjötték a vén huszárok...”majd befejezésül „Gyere huszárnak édes öcsém...” e részletek hangzottak fel *Nagy Márta* remek zongorakíséretével.

Zárásként még egy váratlan esemény következett. *Molnár Pál* méltatta az énekkar munkáját, akik harmadízben szerepelnek a Balassi-kard ünnepségen, és ősbemutatóval készülve emelték a rendezvény rangját. Ezért *Balassi Emlékplakett*tel tüntették ki a *Törökbálinti Cantabile Kórus* karnagyát *Vékey Mariannát*. A megérdemelt díj nagy örömet jelentett a kitüntetetteknek és méltó befejezése volt az ünnepi rendezvénynek.

Márkusné Natter-Nád Klára

*Széljegyzetek Angi István új könyvéhez*¹

Áhítat-esztétika a gregorián énektől Kodályig

A harmónia marad – ezt címet viseli a kötet, melyben *Angi István* filozófus, esztéta két új tanulmányát jelentette meg a Partium Kiadó, a szerző 80. születésnapja tiszteletére. A cím, bár rejtélyes, mégis sokatmondó. Először is kiemeli Angi professzor zenei közelítését a világ dolgaihoz (világlátásként nevezni képzavar lenne), egyszersmind rejtjelezve azt az antikvitásban gyökerező gondolatot, hogy a világ és a társadalom rendezettsége összhang-élményt kelt, míg a rend megbomlása diszharmóniát eredményez. Azután, a cím egy goethei gondolatmenet konklúziója, a hangok harmóniateremtő erejéről és a zene *quasi építészeti* rendjéről. Nemcsak a megdermedt (és elnémult) zene goethei-schellingi metaforájának² felidézéséről van szó (amely különben a két művészet – lukácsi terminológiával – más-más egynemű közegében tükröződő totalitásra is utal), hanem a megszólaló zene konkrét tereiről, valamint a tér és a benne felhangzó zene viszonyáról is, arról a jelentéstöbbletről, amit ebben a viszonyban nyerhet a műalkotás. Tehát egy, a művészetek között a zenének kitüntetett figyelmet szentelő, és a zenét a többi művészet összefüggésében vizsgáló elemzői magatartásról, meg annak esztétikai tudomásulvételéről, hogy a hangzó mű az alkotás–előadás–befogadás egységében valósul meg és csakis ebben a hármasságban nyeri el jelentése teljességét. A tér, amelyet említettünk, Angi István megidézett élményeiben a templomé, a zene pedig a gregorián ének. Közelítünk már a szóban forgó kötet tulajdonképpeni tárgyához, a benne foglalt két tanulmányhoz (I. *Történelem a zsoltarok védelmében. A kodályi paradigma*, 9–86. o. II. *Az éthoszrendek szimbolikája a gregorián ének történetében*, 87–120. o.).

Angi István 1933. október 16-án született a székelyföldi, Kovászna megyei Ozsdolán. Felsőfokú zenei tanulmányait a kolozsvári konzervatóriumban (mai néven: Gheorghe Dima Zeneakadémián) végezte (1953–1958). Később filozófiai tanulmányokat folytatott a moszkvai Lomonoszov Egyetemen (1963–1965) a hivatalosan és kötelezően marxista, ám

1 ANGI ISTVÁN: *A harmónia marad*. Nagyvárad, 2013. Partium Kiadó

2 Vö. ANGI ISTVÁN: A liturgikus tér paradoxonai, *Korunk*, 16. évf. 2. szám, 2005. február, 70–75. o. Interneten: <http://korunk.org/?q=node/7778>, valamint <http://epa.oszk.hu/00400/00458/00098/2005honap2cikk880.htm>. A metafora eredetéről lásd Kőszegi Lajos: Amfión. „...Baukunst als einer erstarrten Musik...” Vázlat/labirintus egy gyökérmondathoz a romantika korából. *Régi-új Magyar Építőművészet*. Kulturális folyóirat, Budapest, 10. évf. 57. szám, 2010/4. *Utóirat* [Melléklet], 3–13. o. Interneten: <http://www.koszegilajos.extra.hu/amfion.pdf>.

önmagát egy Angi Istvánnal folytatott beszélgetésében „mensevik”-ként jellemző,³ dogmatizmustól mentes Valentyin Ferdinandovics Aszmuusz (1894–1975) irányításával, akinek Descartes és Kant-monográfiáját nálunk is mindmáig idézik és ajánlják. Aszmuusz professzornál védte meg kandidátusi értekezését *Zene és affektivitás* címmel, amelyet 1966-ban Romániában filozófiai doktori fokozatként ismertek el.⁴ (Ne hagyjuk említés nélkül a svéd származású orosz tudós más magyar kapcsolatait: többek között ő volt a fiatal Lukács György *A fiatal Hegelről* írott értekezésének egyik opponense.) Angi István 1958-tól évtizedeken át a kolozsvári Zeneakadémia és a Babeş-Bolyai Tudományegyetem tanára, 2013-ban előbbinek díszdoktorává avatták. Jelenleg a Nagyváradon működő Partiumi Keresztény Egyetemen tanít. Számos tanulmányt tett közzé (magyarországi zenei szaklapokban is), eddig hét önálló kötete – közöttük a *Zeneesztétikai előadások* című kétkötetes munkája (2003, 2005) – jelent meg.

Ez utóbbi mű tanúsítja: Angi István szerteágazó munkásságában a zeneesztétika nemcsak hogy kitüntetett helyet foglal el, hanem évtizedek során közreadott résztanulmányai mára koherens zeneesztétikai rendszerre értek. A *Zeneesztétikai előadások* kötetei, mintegy Hegel esztétikai előadásaira⁵ ráfelelve foglalják egységbe a szerző korábbi, idevágó dolgozatait; általuk egy, a Hegelénél már csak történeti okokból is jóval szélesebb zenei (tapasztalati) horizonton bontakoznak ki a zeneművészet karakterisztikus vonásai. Szélesebb, hiszen Hegel korához képest ma lényegesen mélyebben látunk a zenetörténetben »lefelé« (a folklór irányába), visszafelé (a középkoron át az Ószövetségig), és persze az azóta eltelt két évszázad új és új zenei jelenségei is folyvást arra késztetik az elméletalkotót, hogy újrafogalmazza mindazt, amit *a zenéről általában* gondol. Ez a minden irányban kiterjedő figyelem, ideértve a mindenkori kortárs zeneművészetet, a legújabb zenei termés általánosítandó tanulságainak levonását, Angi István munkásságának egyik sarkalatos vonása.

Visszaulva még egyszer Angi és Hegel munkájának címbeli párhuzamára, érdemes kiemelni azt a szemléleti különbséget, amely a két mű között fennáll. Hegel, jóllehet egyes konkrét műfajokra, kompozíciókra, szerzőkre hivatkozik, és kétségtelenül személyes hallási tapasztalatainak

3 *Angi István visszaemlékezése*, lásd HORVÁTH GIZELLA: A művészi érték „arcai” – Beszélgetés Angi István zeneesztétával, egyetemi professzossal. *Helikon*. Irodalmi folyóirat, Kolozsvár, 22. évf. 17. (583.) szám, 2011. szeptember 10. 2–4. o. Interneten: http://www.helikon.ro/index.php?m_r=2655

4 A Babeş-Bolyai Tudományegyetem Református Tanárképző Kar honlapjáról,

<http://rt.ubbcluj.ro/Tanszekek/ZPT/Tanarok/Angi/AngiI.html>, letöltés ideje: 2014. december 6.

5 G. W. F. HEGEL: *Esztétikai előadások*, I–III. kötet. Fordította Szemere Samu és Zoltai Dénes. Budapest, 1952–1956. Akadémiai Kiadó

hátterén általánosít,⁶ alapvetően a – későbbi terminussal – felülről közelítő esztétika, a Theodor Fechner-i *Aesthetik von oben* képviselője. Angi István, nem lemondva a filozófiai igényről, elszánt következetességgel közelít a másik irányból is, *von unten*, a zenei gyakorlat felől, mégpedig annak különböző síkjairól, figyelemmel magukra a művekre, a művek létrehozására (alkotáslélektani dimenzió), előadására és befogadására. Zenei elemzéseiben szak-esztéták, zenetörténészek és – nevezhetjük így – analitikusok publikációinak széles körére támaszkodik, mégis, talán legfontosabb forrása a hangzó zenével való katartikus találkozás, a személyes élmény.

Bizonyára ez utóbbi, a személyes élmény volt, amely Angi Istvánt a szakrális zene esztétikai vizsgálatához vezette. Ilyen tárgyú dolgozatai 1989 kelet-európai fordulata után születtek, korántsem valamiféle aktualitás felismeréséből, csak hát ilyenfajta munkák közzétételének nem volt korábban aktualitása. Ez azonban nem jelenti azt, hogy maga a probléma ne fogalmazódott volna meg már előbb, vagy pedig, hogy akár az egyházzene tanulságai ne épültek volna be a szerző más kérdéseket középpontba állító vizsgálódásaiba. Idézzük néhány, először 1972-ben publikált sorát, mely Franz Kafkától kölcsönzött szavakkal világítja meg a zene rendjének nyelvi jellegét, és ennek a nyelvnek az egyetemességét: „(...) a zenei nyelv még intimitásában is egyetemes, akár az imádság. Valahogyan úgy, ahogy Kafka gondolta a költészetről: »A költői kitalálás tömörítés, lényeggé alakítás... A költészet felébreszt. A költészet tehát... közelít [ha nem is a valláshoz, de] az imához igen.« Kafka ideogrammius óhajtása – »az imádság egy formájaként írni« – implicite benne rejlik a zenei nyelv himnikus bensőségességében is.»⁷ A zene lényegénél fogva – ideáltipikusan – imádság, minthogy az embernek azt a legbenső szféráját szólaltatja meg, ahol „a minden időben és helyzetben megélhető személyes kapcsolat Istennel”⁸ megvalósul – olvasható ki Angi Istvánnak e több mint negyven éve írott soraiból. Nem fordulat tehát Angi pályáján a szakralitás iránti érdeklődés, inkább arról lehet szó, hogy külső körülmények (a történelmi fordulat) és belső feltételek (a jelenség tár-

6 A kérdést részletesen tárgyalja KÖTELES GYÖRGY: Hegel zenei forrásai (A zenei tapasztalatok és az elmélet kapcsolata Hegel zeneesztétikájában), in: *A Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola Tudományos Közleményei VI. Társadalomtudomány 1.* Szombathely, 1988. 87–105. o.; Uő: Mozart és Hegel. Adalékok a Mozart-esztétika történetéhez, *Magyar Filozófiai Szemle*, Budapest, 1992/1-2. 108–117. o.; ZOLTAI DÉNES: *A zeneesztétika története I. Éthosz és affektus*. Budapest 1966. Zeneműkiadó

7 Angi István: Zenétől zenéig. *Korunk*, Kolozsvár, 31. évf. 5. szám, 1972. május, 655–664. o. = In Uő. *Zene és esztétika*, Kriterion, Bukarest, 1975. p. 30–44. Idézetünk a folyóirat 656., a kötet 32. oldalán szerepel.

Interneten: korunk.org/letoltlapok/zf_Korunk1972majus.pdf

8 Gál Ferenc–Diós István: 'imádság' címszó, in: Diós István–Viczián János (szerk.): *Magyar Katolikus Lexikon*, Budapest, 2000. Szent István Társulat, interneten: <http://lexikon.katolikus.hu/I/imádság.html>

gyalásához szükséges fogalomrendszer kimunkálása, az affektivitás vizsgálatától a zenei szimbólumrendszerek áttekintéséig) szerencsés módon a pálya későbbi szakaszára már egyaránt adottak. Mégpedig nem abban az értelemben csupán, hogy a szerző kutatásai egy újabb területre is kiterjedtek, hanem olyképpen is, hogy egy bonyolult tagolódású épület (Angi István esztétikai rendszere) fontos szerkezeti elemét, tartópillérét találta meg az – ő szóhasználatával élve – áhítatesztetikában.

A rendszer organikus egységének szemléltetésére csupán két megállapítást emelünk ki Angi István korábbi vizsgálódásai közül. Amikor például Bach passió-dramaturgiájára az áhítat sajátos nézőpontjából csodálkozik rá, arra a felismerésre jut, hogy a *termékeny pillanat* – eredendően a térbeli művészetek időiségének leírására szolgáló – lessingi kategóriája érvényes a zeneművészet, legalábbis a barokk stílus területén *belül* is, és mintegy a műegész sajátos szervezővelként szolgál: a passiózene képi/térszerű ábrázolásmódjában ugyanis a csúcspontok, illetve csúcspont-sorozatok az események menetében előre- és visszagondolásra készítetnek, tehát magukba foglalják *előttjüket és utánjukat*.⁹ – Máskor meg, a gregorián misekompozíció keretei között elemezve szöveg és zene viszonyát, a kettő transzcendens kölcsönösségéről, ima és ének komplementaritásáról beszél.¹⁰ Következtetései – mert két irányból, a mise szakralitása és az esztétikum általánossága felől egyszerre közelít – új megvilágításba helyezik ezt a viszonyt, és általában is új távlatait tárják fel szöveg és zene (Platóntól napjainkig sokszor leírt és sokféleképpen megközelített) kapcsolatának. Túlmutatnak a gregoriánumon abban az értelemben is, hogy mintegy normatív igénnyel lépnek fel a mindenkori miseszöveg-megzenésítéssel szemben.

Áhítatesztétika: mi is ez? Nemcsak zeneesztétika. Az áhítat a szakralitással kapcsolatba kerülő ember sajátos lelkiállapota, amely mindig megnyilatkozik a művészet és a művészetek (Angi többször veszi kölcsön ezt az adornói fogalompárt) dimenziójában is. Az áhítatesztétika köre éppen ezért széles: minden művészeti ágra kiterjedő, és nem is korlátozódik az istentisztelet hivatalos formáira, vagy akár a magánáhítat alkalmaira – tehát nem korlátozódik a tágabban vagy szűkebben értelmezett egyházi művekre sem. Hiszen az ember nemcsak rábízhhatja magát minden ügyében az Istenre, hanem vezérelheti is minden cselekedetét imádságos lelkület – amikor is maga az élet válik imádsággá. Valahogy úgy, ahogy

9 Lásd ANGI ISTVÁN: *A csúcspontok esztétikuma J. S. Bach passióiban. Kellék*. Filozófiai folyóirat, Kolozsvár–Szeged, 18–20. szám, 2001. 313–337. o.

Interneten: <http://epa.oszk.hu/01100/01148/00015/24angitord.htm>, valamint <http://kellek.adatbank.transindex.ro/pdf/18-19-20/025Angi.pdf>. In *Uő: A zenei szépség modelljei*. Zenetudományi írások. Kolozsvár, 2003. Polis Könyvkiadó, 93–117. o.

10 Lásd ANGI ISTVÁN: *A legszentebb zenék*. Vázlat a mise-tételek esztétikájához. *Keresztény Szó*. Romániai magyar katolikus havilap, Kolozsvár, V. évf. 1. szám, 1994. január, 7–9. o. és V. évf. 2. szám, 1994. február, 7–8. o. = *A szentmise zeneisége*. Bevezetés a misetételek esztétikai elemzéséhez. In *Uő: A zenei szépség modelljei*. Id. kiad. 19–26. o.

Neumark nevezetes koráljában megfogalmazódik: „*Ki dolgát mind az Úrra hagyja (...) Azt ő megőrzi és megtartja (...)*”¹¹ Ilyen szemlélettel táruulhat fel, ebben a megközelítésben áll Angi István áhítatesztetikájának egyetemessége. Magát a terminust talán egy 1991-es írásában használta először a szerző,¹² már ott fölvezolv a releváns esztétikai minőségek és műfajok (későbbi dolgozataiban még bővülő-differenciálódó) körét.

Ezzel tehát elérkeztünk az áhítattól az áhítatesztetikához. Levezethető azonban ez a tudományterület a másik irányból, az esztétika felől is. Mint a szerző egy vele készült interjúban¹³ kifejtette, az a felismerés vezette, miszerint „nincs egyetlen olyan műalkotás sem, amelynek az értékeit tisztán esztétikai szűrővel le lehetne mérni, mert ott sok más érték is – közvetlenül vagy közvetve – eleve jelen van. Ha másképp nem, akkor az értelmezés, a megértés során.” Ezért is fogott a különböző érték kategóriák interferenciális formáinak, metszeteinek vizsgálatába. Értékmet-szetek, közös halmazok, egymást átfedő mezők adódnak csakúgy a politikai, mint a jogi, etikai, tudományos, filozófiai vagy vallásos értékeknek az esztétikai értékek világával történő találkozásainál.¹⁴

„Művészeti és szakrális értékek hiteles szintéziseit” kutatva, esztétika és a szakralitás világának metszeteit elemezve, elemeit egymással összefüggésbe hozva sajátos „érték-halmazokat” találunk. Az *esztétikai értékek* a valóság és eszmény közötti erőterben helyezkednek el, poláris ellentétükkel – mondhatnánk – „duális linearitásban”: szép és rút, fenséges és aljas, tragikus és komikus. A szerző nem állítja ezeket valamiféle érték-hierarchikus rendbe (bizonyára nem is lehet): a hangsúly azon van, hogy szép, fenséges, tragikus (a negatív oldalon pedig rút, aljas, komikus) milyen módon lép kapcsolatba más érték-szférákkal. A különböző esztétikai minőségekhez/értékekhez azután hozzárendeli a rájuk jellemző, azokat kísérő/közvetítő érzelmi állapotokat: így tartozik a széphez a lelki nyugalom, a rúthoz (a nyugalom ellentettjeként) a félelem; a fenségeshez a döbbenet, az aljashoz a rettenet, a tragikushoz (Arisztotelész nyomán) a félelem és szánalom, avagy a komikushoz a nevetés. A *szakrális értékek* vertikális tengelyén, Föld és Ég között különféle magatartás és/vagy cselekvésmódok szerepelnek Anginál, tipikus érzelmi állapotaikkal: az áhítat, a könyörgés, a jubiláció és dicsőítés, valamint az áldozat értékeit nevezi meg, az áhítathoz öröm, a könyörgéshez bánat, a dicsőítéshez ujjongás, a jubilációhoz kiáltás, az áldozathoz a megtisztulás érzelmeit kapcsolva.

11 Wer nur den lieben Gott lässt walten. Magyar szövegét az *Evangelikus énekeskönyvből* idéztük, Budapest, [1982] 15/2009. Luther Kiadó, 331. számú ének.

12 ANGI ISTVÁN: *Az áhítat esztetikája*. *Keresztény Szó*. Romániai magyar katolikus havilap, Kolozsvár, Új folyam, II. évf. 3. szám, 1991. december, 4. o. és III. évf. 2. szám, 1992. február, 7. o. In Uő: *A zenei szépség modelljei*. Id. kiad. 9–13. o.

13 Amelyet a 2. jegyzetben már említettünk.

14 Részletesen lásd Angi István: *Értékeink az esztétikum világában*. *Korunk*, Kolozsvár, 45. évf. 9. szám, 1986. szeptember, 652–663. o. = In Uő: *Értéktől a jelentésig*. Kolozsvár 2004. Pro Philosophia, 59–82. o.

A két tengelyen elhelyezkedő értéksor tehát különböző metszeteket alkot, állítja a szerző, amelyek jelentésesek: „Az ég és föld – a valóság és eszmény koordinátái között létrejött értékmetszetek rejtik a transzcendens-szakraális tér és az immanens esztétikai mező szintetikus üzeneteit, valamint ezek érzelmi kíséretét. Az égi öröm és áhítat élménye magára talál a szép megőrző lelki nyugalmában és szembe áll a rúttal, megvédi a rúttal kísértő félelemtől a bánat és könyörgés alternatíváiban. Az ujjongás és dicsősítés imája testet ölt a fenséges élmény kontrasztjában, a döbbenetben, és a végtelen örömben megóv a jubiláció kettősségében az alantast kísérő rettenet emócióitól; a megtisztulás és az áldozat transzcendenciái pedig a tragikus katarzis, avagy az anagogikus felemelkedés immanenciáiban kelnek életre.” Így magyarázza ezt *A harmónia marad* című kötetbe foglalt két tanulmány közül az első, a gregorián énekek területén (20. o.). A másik tanulmány pedig azt is bemutatja, mi módon közvetít a zene a benne és általa kifejeződő érzelmek révén az etika és az esztétika értékvilága között, az egyes hangnemek szerkezetének és tipikus fordulatainak erkölcsi „általános”-át dallamokká és a dallamok által felkeltett affektusokká konkretizálva, egyszersmind „a szép transzcendens hordozóivá” formálva (97. o.).

A szakralitás esztétikumát a kötet mindkét tanulmánya a vokális zene körében vizsgálja, annak legkülönfélébb összefüggéseiben. Részletes elemzést kap először az önmagában vett szöveg: a bibliai sorok átformálódása konkrét egyházi műfajokká, valamint az a jelentéstöbblet, amellyel a szöveg ebben a folyamatban gazdagodik. Már akkor és azáltal is – hogy csak egyetlen szempontot emeljünk ki –, amikor a zoltárszövegből választott responzum a zoltáregésszel sajátos viszonyba lép, annak jelentését árnyalja. – További vizsgálódás tárgya a szöveg és dallam kapcsolata. Megint csak egyetlen gondolatsort kiemelve: hogyan lehetséges, hogy adott zoltár – a maga meghatározott jelentéskörével – különböző gregorián dallamszémákra, azaz – ha nem is szűken, ám mégiscsak – körülhatárolt jelentéssel bíró zoltártónusokra egyaránt énekelhető és éneklendő, anélkül, hogy egyik vagy másik, a szöveg vagy tónus jelentése el ne homályosulna ebben a kapcsolódásban?

Kötetünknek egy következő, alapvető és nagyon is aktuális kérdésfeltevése arra a helyzetre vonatkozik, amikor az ének kikerül az egyházi keretek közül. Volt erre példa bősséggel már a keresztény ókorban és azóta is, az utóbbi évtizedek gregorián reneszánsza azonban, mint erre Dobszay László rámutat,¹⁵ újólag és új módon tereli figyelmünket ebbe az irányba. Profán környezetben a szent énekeknek – térünk vissza Angi István gondolatmenetéhez – hangsúlyozottabbá válnak önmagukban vett esztétikai dimenziói (megformáltságuk mikéntje), előtérbe kerül személyes közlés jellegük. Ahogyan Jeremiás siralmi elvezetnek például

15 DOBSZAY LÁSZLÓ: *A gregorián ének kézikönyve*, EMB 1993. 339. o.

a reneszánsz zene lamentációihoz és a Jeremiáda önállósult irodalmi műfajához. Vagy, ahogyan a bibliai zsoltár – amely már ősi formájában is közösségi imádság és személyes mondanivaló egysége¹⁶ – az átköltés által nemcsak hordozójává, de kifejezőjévé is válik a 16. századi magyar prédikátor panaszának. Ilyen – Angi István megfogalmazásával élve – „szent és profán köztiségében” elhelyezkedő mű Kodály *Psalmus Hungaricus* is. A jelentésváltozás egyik rétege most is már a szöveg szintjén megragadható, hiszen Kodály továbbformálja Kecskeméti Vég Mihály versét, beillesztve (persze, már nem csupán a szövegalkítás révén, hanem a mű teljességében) „az ő szubjektív fájdalmait, valamint az 1920-as, 23-as évek történelmi fájdalmait...”. (30. o.) Ebben az összefüggésben, mint Angi István könyvének ki nem mondott alapállására is, visszautalunk a korábban említett Neumark-korálra, ideidézve Kodály Psalmusának megfelelő – és a kompozícióban a szubjektív elemet kihangsúlyozó hangszeres közjátékkal bevezetett – versét: „*Te azért lelkem, gondolatodat, Istenbe vessed bizodalmaidat...*”¹⁷ A szövegek „hármás átélése” egyébként a könyv mellékletében sorról sorra egymás mellé állított költeményekből az olvasó számára is könnyedén ellenőrizhető: a Kodály-Psalmus szövegét az 55. genfi zsoltár Théodor Bèze-féle eredetivel (Szenczi Molnár fordításában), illetve Kecskeméti Vég Mihály átköltésével állítja párhuzamba a szerző.

Kodálnak a 16–17. századi zsoltárköltészethez (szövegekhez és dallamokhoz) való viszonya tehát sajátos kettősséggel jellemezhető, ahhoz a viszonyhoz hasonlatosan, amelyet Angi István elemzése a bibliai zsoltárok és azok gregorián zenei köntösbe öltözése, különféle liturgikus műfajok keretei közé rendeződése során feltárt: a hagyományból Kodálnál is lényeges tartalmi és formai mozzanatok őrződnek meg, az értelmezés azonban módosul, az anyag többlet-jelentésekkel gazdagodik.

Látjuk továbbá, szent és profán közös halmazának vizsgálata egyúttal (Szabolcsi Bence szóhasználatával) a zene történelmi hang- és jelentésváltozásainak problematikájához is átvezet. A gregorián pszalmódia *recitativ* és a genfi zsoltárok *ariózus* jellegében megragadható formai különbséget ugyanakkor Angi István nem korstílus összefüggésében tárja elénk (mint a zenetörténeti szemlélet diktálná), hanem kétféle magatartás, viszonyulásmód zenei lenyomataként, az *aszkezis–extázis dimenzió*ban értelmezi (pszichológiai-esztétikai megközelítés), amely egyúttal a zenefelfogás teológiai távlataira utal. (Maga az a felfogás, amely szerint az extázis a szent zene forrása, a gregorián ének esztétikájának az antik, illetve a zsidó-hellenista filozófiában gyökerező

16 Erre vonatkozóan hosszabban idéz a szerző Gál Ferenc biblia-magyarázataiból, lásd *Biblia. Öszövétségi és újszövétségi szentírás*, Budapest, ¹1973. Szent István Társulat, 624. o.

17 *Énekeskönyv magyar reformátusok használatára*, Budapest [¹1948] 1972. Magyarországi Református Egyház, 263. számú ének. Vö. Zsolt 55 (54), 23.

öröksége.¹⁸⁾ Harmadik történeti rétegeként – a gregoriánum és a Psalmus mellett – Kodály genfi zoltárfeldolgozásait tekinti át a kötet, és bennük is azokra a mozzanatokra összpontosít, amelyekben egyfelől a zeneszerző tovább csiszolja a szöveget, hogy a dallamokhoz még inkább illeszkedjék, másfelől viszont szinte érintetlenül megőrzi a dallamot. Mindkét esetben, ahol módosít és ahol megtart, esztétikai elvek talaján teszi. Am az a tény, hogy Kodályt foglalkoztatja a téma, már – és Angi István erre is rávezeti olvasóját – túlmutat az esztétikai szférán.

Önmagában és önmagáért való esztétikum, vallási-nemzeti jelentőség és személyes hit – ezen csomópontok mentén Angi az ószövegségi zoltároktól Kodály zoltáraihoz, más összefüggésben pedig a középkortól egészen a kortárs művekig eljut. Nem mindig, mindent kifejtve. Olykor csak egymás mellé állítva a jelenségeket – ezt alkalmilag más munkáival kapcsolatban is észrevételezik méltatói –, hogy azután olvasójára bízva a következtetést. Előfordul, hogy saját korábbi téziseinek újbóli levezetésével sem terheli meg a szöveget, egyszerűen csak építkezik rájuk – aki érteni akarja a szerzőt, jól teszi, ha legalább önálló köteteit (mint egy páratlanul gazdag tudós-életmű párlatát) keze ügyében tartja.¹⁹ És persze, hasonlóan a szerzőhöz, magából az élő, hangzó zenéből kell kiindulnia, a befogadó átélés, még inkább az éneklés egész embert átjáró-megmozgató (*emotív*) élményéből, amihez képest a kötet megannyi kottapéldájának *elolvasása* is szükségképpen csupán *színtelen és testetlen absztrakció* marad.

Szakralitás és szépség viszonya, zene és transzcendencia kapcsolata sokszor és sokak által kutatott (és nyilván a maga teljességében sohasem kikutatható) téma. Angi István áhítatesztétikája az általános és szakesztétika következetes egymáshoz rendelése útján *rendszerteremtő*, hogy azután az alapul vett egyszólamú énekcsoportok és többszólamú kompozíciók elemzésével ennek a rendszernek néhány területét részleteiben is kimunkálja. Miután pedig e munkálatok során jól ismert fogalmakat új összefüggésbe állít, viszonylatokat újraértelmez, régi kérdések mellé újakat is megfogalmaz, a részeredmények visszahatnak a rendszer egészére, segítve általában is a művészet és a művészetek mélyebb megértését.

Köteles György

18 Lásd erről Pem László: *A gregorián ének esztétikája*, Szombathely, 1994. Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola Nyomda, 129–142. o.

19 Közülük *A zenei szépség modelljei* című tanulmánygyűjteményt emeljük ki (lásd 8., 9. és 11. jegyzetünk), amelynek számos írása tartozik az áhítatesztétika körébe. A kötetről lásd Gregus Zoltán: *A gregoriántól a kortárs zeneművekig. Kellék*. Filozófiai folyóirat, Kolozsvár–Szeged, 23. szám, 2003. 137–140. o.

Interneten: <http://epa.oszk.hu/01100/01148/00018/recenziok.htm> és <http://kellek.adatbank.transindex.ro/?cid=238>, valamint Lászlóffy Zsolt: *A zenei szépség keresése – Angi István 80. Helikon*. Irodalmi folyóirat, Kolozsvár, 24. évf. 19. (633.) szám, 2013. október 10. 19. o. Interneten: http://www.helikon.ro/index.php?m_r=3543

A Magyar Kultúra napja Szegeden, 2015

Tisztelgés a Himnusz születésnapján

A Himnusz születésnapja és a Magyar Kultúra napja alkalmából, január 24-én nagy létszámú zeneszerető embernek adott otthont Szegeden a Szent-Györgyi Albert Agora. A Magyar Kórusok-, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetségével együtt tartott rendezvényüket a Himnusz átélt közös éneklése után *Rozgonyi Éva* Liszt-díjas karnagy a Kodály Társaság tagja nyitotta meg.

A vendégek üdvözlése után a délelőtti program során *Orbán Hédi* a Szent-Györgyi Albert Agora igazgatója bemutatta a 2013-ban átadott új épületet, melyet a KÓTA elnökségi tagjai is megcsodálhattak. Ezt követte *Sonkodi Léna* a Gregor József általános iskola 4.osztályos tanulója népdaléneklése, aki tiszta csengő hangon vonta magára a figyelmet. Felkészítő tanára *Siposné Koselák Krisztina*. Élményt adó előadása után ismét közös éneklés következett, majd *Dr. Ittész Mihály*, a Magyar Kodály Társaság elnökének előadása hangzott el „Bukovinától Svájcig, Árgírus nótájától a Duóig, és tovább: Kodály 1914-1918 terjedő időszakáról”. A kottapéldákkal és zenei illusztrációkkal megvilágított előadás napról napra tárta fel Kodály ez idő alatt levő népdalgyűjtő útjait, kitérve a katonadalok gyűjtésére is. Áttekinthettük az ekkor keletkezett műveit. Értékes új információkat szolgáltatott az Árgírus nóta és a Duo párhuzamba állítása.

A találkozó délután „Az egymásra találás is művészet jegyében” folytatódott *Lőfi Gergely* szépsiszentgyörgyi és *Dr. Szabó Szabolcs* pécsi karnagy előadása és beszélgetése révén. A két város gyümölcsöző kóruskapcsolatának lehettünk fültanúi. A moderátor szerepét *Dr. Ordasi Péter* karnagy látta el. Az ünnepi hangversenyen a zsűfólásig megtelt teremben *Dr. Kozma József* Szeged Megyei Jogú Város Közgyűlése Kulturális Bizottságának elnöke mondott köszöntőt. Majd ezután *Kölcsey Ferenc* Himnuszát *Fabulya Andrea* a Radnóti Miklós Kísérleti Gimnázium tanára szavalta. A hangversenyt *Dr. Mindszenty Zsuzsanna* a KÓTA elnöke nyitotta meg. A gyermekkarokat a *Makói Általános Iskola* és Alapfokú Művészeti Iskola Kicsinyek Kórusa képviselte *Daróczi Szilvia* vezényletével. *Szőnyi Erzsébet*: 21 énekes játékból adták elő a *Zípor-Zápor*, *Elment a madárka*, *Hol lakik kend?* c. darabokat. A kicsik előadását nagy taps követte. Utána lépett pódiumra, a *Psalterium Hungaricum* Kórus Budapestről *Györfy Katalin* és *Arany János* karnagyok vezényletével. *Bárdos Lajos*: *Popule meus*, *Kodály Zoltán*: *Sík Sándor* *Te Deum* mellett *Mike Ádám*: 125 genfi. *zsoltárt* és a *Tavaszi szél* c. művet adták elő szép megformálásban. Majd *Tóth Dorottya* a *Liszt Ferenc* Zene-művészeti egyetem hallgatója *Körösfői* népdalokat énekelt kifejező előadásban. Ezt követte a *szegedi Bartók Béla Női*kar *Ordasi Péter* kar-

nagy vezényletével. Huszár Lajos: Hodie Christus natus est, Dormi Jesu, majd Tóth Péter: Pénteki ima c. kórusművének szuggesztív előadása. A kórusokat a Szegedi Tudományegyetem Zeneművészeti Kar *Vonós Kamarazenekara* követte művészeti vezető Kosztándi István. Tóth Péter: Téli rege c. művét adták elő nagy kifejezőerővel. A hangversenyt a budapesti *Vox Caelestis Vegyeskar*- zárta Kocsár Miklós: Hegyet hágék, Bárdos Lajos: Az úr érkezése Orbán György: Ave Regina coelorum, Daróczi-Bárdos Tamás: Járd ki lábam II. III. tétel c. darabjait adták elő Szebellédi Valéria vezényletével, amelyet a közönség nagy elismeréssel jutalmazott. Dr. Mindszenty Zsuzsánna a KÓTA elnöke a fellépőknek oklevelet adott át.

Az előadott kórusművek újra rávilágították a figyelmet a kortárs kórusirodalom nagy alkotásaira, melyek ilyen élményszerű előadása jobbá teszik a hallgatóságot is.

A sikeres rendezvényt Táncház követte, melyet Simoncsics Pál vezetett.

Dombiné Kemény Erzsébet

Éneklő Ifjúság Országos Szakmai Napok Szegeden, április 17-19.

A szegedi Éneklő Ifjúság 80. évfordulója és Bartók halálának 70. évfordulója tiszteletére 2015. április 17-19-ig Országos Szakmai Napokat és ehhez kapcsolódó koncerteket rendeznek Szegeden. Ebből az alkalomból beszélgettem Száz *Krisztina* karnaggyal, a város zenei szakreferensével, a programsorozat szervezőjével.

Milyen hagyományai vannak a kóruséneklésnek Szegeden?

A kórusélet több, mint 150 éves múltra tekint vissza. Jól reprezentálja ezt a 2013-ban megjelent „A Szegedi Kórusélet 150 éve” c. kötet, amely bemutatja a város kóruséletének meghatározó karnagyait, összefoglalja a Szegeden egykor és jelenleg működő énekkarok tevékenységét, bemutatva az iskolai, a felnőtt világi és egyházi kórusokat és népdalköröket is. Külön fejezet foglalkozik az Éneklő Ifjúsággal Fagler Erika karnagy írásában, a Szeged Városi Kórus Egyesület munkájával, Dr. Dohány Gabriella karnagy összefoglalásában.

Hogyan épül fel Szegeden az Éneklő Ifjúság hangversenysorozat?

2 hangversenyen lépnek fel a szegedi általános iskolás, a középiskolás és az egyetemről érkező kórusok, egy külön hangversenyen a zenei általános iskolát képviselő kórusok. Itt a szegedi együttesek mellett Makóról, Hódmezővásárhelyről és Csongrádról is érkeznek kórusok. Emellett Hódmezővásárhelyen is tartanak Éneklő Ifjúság hangversenyt.

Valamennyi koncert a karnagyok részére szakmai megbeszéléssel és értékeléssel zárul. Ezeket a rendezvényeket egy Gálahangverseny követi, ahol a zsűri döntése alapján legjobban szerepelt kórusok léphetnek föl. A Gálahangversenyen kerülnek átadásra az Év kórusa oklevelek, a Szeged Városi Kórus Egyesület által alapított Karnagyi díj és az Éneklő Ifjúságért díj.

2014-ben a XXI. századi kihívásokhoz igazodva Ön az Éneklő Ifjúsághoz kapcsolódóan egy új típusú kezdeményezést indított el Éneklő Délután néven. Mi volt ennek a célja?

Azokat az iskolákat is szerettem volna bevonni a rendezvénysorozatba, akik az Éneklő Ifjúságon önálló szereplésre nem vállalkoznak, de a közös éneklés örömét szeretnék megtapasztalni.

A résztvevők csak összkari művekben énekeltek, mindegyik művet más karnagy vezényelte. A kórusok előzetesen szabadon választhattak egy műlistáról, hogy mely műveket fogják megtanulni.

Hányan vettek részt?

2014-ben 15 iskolából 550 énekes dalolt együtt.

Milyen volt a fogadtatása a rendezvénynek?

Mondhatom, hogy eufórikus hangulatban voltak a gyerekek és a tanáraik egyaránt. Olyan élményt kaptak a gyerekek, melyet a kis létszámú, unisonoban éneklő iskolai kórusukkal talán sohasem tapasztalhattak volna meg. Ezen a délután érezni is lehetett a kodályi gondolatot, „Legyen a zene mindenkié!”

Hogyan készülnek a 80 éves évfordulóra?

Az Éneklő Ifjúság hangversenyeihez kapcsolódik idén az Országos Szakmai Napok, amely magába foglalja a Gálahangversenyt és az Éneklő Délután is. Szakmai előadásokat, bemutató tanításokat hallhatnak a résztvevők. Az előadók között üdvözölhetjük Párkai István Kossuth – díjas karnagyot, a Nemzet Művészt, Rozgonyi Éva Liszt-díjas, Gyüdi Sándor Liszt-díjas karnagyokat, Fagler Erika Kölcsey-emlékermes karnagyot és Erdős Kinga karnagyot, Dr Tóth Péter KÓTA-, Erkel-, Bartók-Pásztory Ditta-díjas zeneszerzőt. Az utóbbi előadásban a zenei bemutató közreműködői az SZTE JGYPK Argenteus Vegyeskar Dr. Kovács Gábor vezényletével. A bemutató tanítást láthatnak Molnár Andrea, Diamant Ágnes, Céh Ágnes, Dr. Dohány Gabriella tanárok óráin. Az elemző beszélgetéseket Hraschek Katalin a KÓTA Ifjúsági és Zenepedagógiai Szakbizottságának elnöke vezeti.

A nyitókoncerten szegedi szerzők (Vántus, Fricsay, Király-König Péter) ritkán játszott műveivel ismerkedhetnek meg, emellett a Nemzet Művésze címmel kitüntetett Kossuth-, Liszt-, Erkel-díjas zeneszerző Szőnyi Erzsébet: A didergő király című gyermekoperáját is megtekinthetik.

A Szeged Város Kórusgyesület 5 órás nem akkreditált továbbképzést is szervez a szakmai napok programjára építve. Így a résztvevők a zenei élmények mellett hasznos továbbképzési pontokat is gyűjthetnek.

Köszönöm a beszélgetést.

Dombiné Kemény Erzsébet

Részletes program és jelentkezés a KÓTA honlapján www.kota.hu

Érdeklődni lehet kota@kota.hu, és Száz Krisztiánál a 30/246-70-83-as telefonszámon.

Kecskeméti hírek

Kecskeméten a város napja (október 2.) alkalmából adták át megyei jogú város Önkormányzatának 20014-ik évi díjait. A *Kodály Zoltán díjat* a város zenei életének három évtizedes szolgálatáért, a Kodály Iskola zene-művészeti szakközépiskolai tagozatán végzett magas szintű tanári munkájáért és művészi tevékenységéért *Pusker Imre* zongora- és orgonaművésznek, karmesternek ítelték oda, megosztva kiemelkedően tehetséges, itthon és külföldön is sok sikert arató hegedűs lányával, *Pusker Ágnessel* és *Pusker Júliával*.

Már több éves hagyomány Kecskeméten, hogy december 16-án, Kodály születési évfordulóján, a *koszorúzási ünnepség* megemlékező beszédét az az évi kitüntetett mondja. Pusker Imre beszédének zenei keretét a Kodály Iskola népdalénekes növendékeinek és a Református Gimnázium *Jámbor Zsolt* vezette kamarakórusának szereplése adta. A koszorúzási ünnepségen jelen volt *Szemereyné Pataki Klaudia*, a város szeptemberben megválasztott polgármestere.

Az emléknapon került sor a Kodály Iskola hangversenyére is. Az iskola két volt növendékét is *Junior Prima* díjjal tüntették ki 2014-ben. A díjazottak: *Pusker Júlia* hegedűművész és *Bán Máté* fuvolaművész.

A Kodály Társaság kecskeméti tagcsoportja továbbképzést szervezett éneket is tanító osztálytanítóknak és általános iskolai ének-zene tanároknak a város támogatásával. Jámbor Zsolt, a tagcsoport vezetője, évek óta gondos tervezéssel-szervezéssel teremti meg a feltételeket. Az előadók két-két alkalommal Barabás Edina és dr. Joób Árpád voltak. Egyrészt a készségfejlesztés, a kreatív zenei játékok, a zenehallgatás, másrészt a népdalok világa, a zenei néphagyományhoz kapcsolódó más műveltségterületek és az újabb szakirodalom bemutatása állt a foglalkozások középpontjában. Az előadásoknak, gyakorlati foglalkozásoknak, illetve a bemutató tanításoknak ebben a tanévben is a Református Általános Iskola adott otthont. A bemutató órákat is az iskola tanárai, Jámborné Márkus Emőke és Ráczné Horányi Mónika tartották.

I.M.

Megemlékezés 2015. március 6-án

Kodály Zoltán halálának 48. évfordulóján a Magyar Kodály Társaság hívására, a Farkasréti temetőben gyülekeztek emlékezésre és koszorúzásra, az egykori tanítványok, barátok és nagyszámú tisztelők, hogy leróják tiszteletüket a Mester előtt.

Emlékbeszédet mondott

az Andor Ilona Baráti Társaság Kodály Kórus karnagya **B. Horváth Andrea**

*Tisztelt Ünnepi Emlékezők,
Kedves Sárika !*

48 évvel ezelőtt március 11.-én, mi fiatal lányok a Leövey Klára Gimnázium híres Kodály Leánykara, akiknek először engedélyezte Tanár Úr – Ilonka néni mindig így emlegette – 1949-ben hogy nevét viselje a kórus, megszeppenve a tömegtől, melyben fiatal, öreg, zeneértő és kíváncsiskodó, pesti polgár vagy fejkendős nénike tolongott, az eseménytől kissé ijedten, egymásból merítve az erőt, fázósan húzódtunk össze a számunkra kijelölt helyen. A borongós időben a szürke felhők szinte a fejünkön ültek. A szigorú ceremónia rendben először a Tanár úr által zenébe öntött hegyek hangját énekeltük, a nekünk ajánlott Hegyi éjszaka I. szövegtelen opusát, melyben az élesen tiszta ugyanakkor meleg bársonyos kvartok, kvintek a tritonus hangfűrtjein kapaszkodnak. Ezt a varázshangot kellett életre kelteni melyet Tanár Úr a hegyekben hallott, s csak ő volt képes így zenébe önteni és megkoronázni a kristály szólóval .Ott énekelni lélekpróbáló feladat volt. Ennél csak egy kényesebb művet ismerek, mely a lélek legmélyebb gyökerébe kapaszkodó fájdalmat éneklí meg, ez az *Árva vagyok*. Ez következett ezután melyet „Andor Ilona keze alá” ajánlott és mint ismeretes az első megjelent nyomtatást személyesen adta át váratlanul, megtisztelve ezzel karnagyunkat. Nem is következhetett más mű, hiszen mindenki aki ott volt azon a délelőttön annak érezte magát. Szabolcsi Bence is aki a ravatalnál búcsúbeszédét emlékeim szerint így kezdte: „ szálfá dőlt ki közülünk” .....ennél pontosabban nehéz lett volna megfogalmazni amit azóta egyre jobban észlelünk mi, akik egy családot alkotunk, napról napra többet aggódunk a jövő okán. Nemcsak azokkal akik minden évben eljönnek és leteszik az emlékezés koszorúit, hanem azokkal is akik csak a hétköznapi „szürke eminenciásai”-ként teszik a dolgukat a jó ügyért, amit Tanár Úr feladatul adott. A Visszatekintés kötetek bármelyik írását olvasva mai napig mindig találni olyan kapaszkodót, útmutatót mely érvénnyel bír számunkra. Minden tétvével

példát mutatott az őt körülvevőknek, ők pedig azt tovább adták nekünk, akiknek szintén ez a sorsfeladatunk – a rendületlen folytatás.

Akkor mi lányok nem jöhettünk ide, erre a kis köröndre, a szigorú protokoll szerint a ravatalozónál kellett „szolgálni”, utoljára énekelni neki.....Később, Ilonka nénit elkísérve ismertem meg nyughelyét az ál-mát őrző könyöklő nőalakkal – akárhány csokrot kapott a fellépések után azt mindig ide hozta, hogy lerója tiszteletét. Kodály Zoltánnal sosem találkoztam személyesen, mint jó néhány szerencsés kórustársam mégis olyan mintha nem így lett volna, mert életem fonalába kitörölhetetlenül beleszövődött zenetagozatos kis elsős koromtól kezdve . Azon a márciusi napon láttam először Vásárhelyi Zoltánt vezényelni – később tanárom lett a Zeneakadémián, hallottam először a Székely keservest – talán utoljára is olyan szívbemarkolóan azt a harangozást... A Kodály Leánykar is kapott egy harangozást a Fanciben, mely a Velencei kalmár egy részletére készült, a záróakkord hanghalmazának „cisz”- je immár örökre az enyém marad.

Andor Ilona iskolai emléktábláján Arany János idézet olvasható:

„Nem hal meg az, ki milliókra költi

Dús élte kincsét” – nem igaz- e ez Kodály Zoltánra is?

Az idézet így folytatódik: *„...ámbár napja múl:*

Hanem lerásván ami benne földi,

Egy éltető eszmévé finomul.

Mely fennmarad s nőttön nő tiszta fénye...”

Ezt a tiszta fényt kell őriznünk ma, holnap, holnapután és azután is, míg csak erőnkből telik .

B. Horváth Andrea

A *Hunyadi Véndiák Kórus* előadásában, *Sebestyénne Farkas Ilona* vezényletével felhangzott Kodály Zoltán: Horatii Carmen kórusműve. A koszorúzást követően a Kórus Kodály Esti dalát énekelte, amihez csatlakozott a jelenlévők nagy sokasága.

Kodály Zoltán: Missa Brevis *a Zeneakadémián* 2015. március 3-án

A mű, három nappal a temetői megemlékezés előtt került előadásra a Zuglói Filharmónia Stephanus bérlet-sorozatának keretében.

A hangverseny bevezetőjeként a vezénylő karnagy *Sapszon Ferenc* elmondta a mű előadásának különleges jelentőségét. Éppen 70 esztendeje, 1945. február 11-én a nagy világháború égésének végnapjai idején csendült fel ez a mű elsőként, megrendítő erővel hirdetve a zene, a művészet, éltető erejét.

Idézünk: *Eősze László: Kodály Zoltán életének krónikája* c. könyvből
(Editio Musica Budapest, 213. o.)

Február 11. Az Operaház alsó ruhatárában hangversenyt rendeznek: Oláh Gusztáv egy harmóniumon játssza az orgonakíséretet, Orosz Júlia, Birkás Lilian, Dobay Lívია, Budanovits Mária, Nagypál László, Palló Imre, Fodor János, Maleczky Oszkár és Székely Mihály pedig a kórust helyettesíti. Előadók, hallgatók egyaránt kiéhezett, átfázott emberek. Az élmény mégis megrázó: az irtózat napjai után újra megszólal a zene. Nemcsak egy új Kodály mű – a Missa brevis – bemutatója ez, hanem a művészek – s a művészet – életerejének bizonyága is. A mű valóban „tempore belli”, azaz háború idején, végveszélyben készült. Ezért oly fel-emelő most végső kicsengése, a megpróbáltatások közt született bizakodó fohász, mely az Agnus-tétel könyörgését – „Da nobis pacem” (Adj nekünk békét) – nyomatékosítja: „Da pacem!” – Adj békét!

Március 3-án hatalmas együttes foglalta el a Zeneakadémia színpadát. A Zuglói Filharmónia Szent István Király Szimfonikus Zenekara, a *Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola* Cantate Vegyeskara. Szólisták: Szemere Zita, Vámosi Katalin, Sapszon Orsolya, Vörös Szilvia, Balczó Péter, Jekl László. Vezényelt: *Sapszon Ferenc*, (március 15-én kitüntetett) **Kossuth-díjas karnagy**. A kiváló zenei megfogalmazás szépsége mellett, elementáris erővel szólalt meg a Missa brevis.

Kodály Zoltánné Péczely Sarolta és édesanyja Péczely Lászlóné is megtisztelte jelenlétével a nagyszerű előadást.

A hangversenyen még két mű került előadásra

Bevezetőként: Händel: *Zadok the Priest*, befejezésül, Arvo Pärt: *Te Deum*. E műnél közreműködött *Gemma Énekegyüttes* (művészeti vezető: Tóth Márton) Őriási siker, szünni nem akaró taps koronázta a hangverseny karmesterét és előadóit.

Márkusné Natter-Nád Klára

DEBRECEN

30. Bárdos Szimpózium és továbbképzés

2015. MÁJUS 1-3

A Debreceni Egyetem Zeneművészeti Kar 2015-ben 30. alkalommal rendezi meg szakmai találkozóját, a Bárdos Szimpóziumot.

A találkozó programja zenetudományi és zenepedagógiai előadásokat, bemutató tanításokat és hangversenyeket tartalmaz, valamint lehetőséget kínál a résztvevők tapasztalatcseréjére.

A Szimpóziumra várjuk az alsó- és középfokú ének-zene oktatás, a szolfézs- és zeneelmélet-tanítás és a kórusvezetés szakembereit, valamint a pályánkra készülő fiatalokat. A 93/2009. (IV.24.) Korm. rendelet értelmében a találkozón – mint nem akkreditált továbbképzésen – való részvételtől igazolást adunk.

A Szimpózium az előzetesen meghirdetett márciusi időpont helyett, **május 1-3.** között kerül megrendezésre a

Debreceni Egyetem Zeneművészeti Kar épületében
(Debrecen, Nagyerdei krt. 82.).

Az időpontváltozás oka az, hogy időközben lehetőségünk nyílt csatlakozni a Debreceni Egyetem pedagógus továbbképzési programjához, melynek sikeressége esetén a Szimpózium tanfolyami díja, 15.000 Ft nem a résztvevő pedagógust terheli. A részvétel tehát ingyenes, csak az egyéni igények szerint felmerülő szállásdíj (2 éjszaka) ill. 3 étkezés (péntek és szombat vacsora, szombat ebéd) költsége terheli a résztvevőket. Ezek várható összege együttesen 9000 Ft.

A jelentkezőktől 2000 Ft regisztrációs díjat kérünk. Jelentkezési határidő: 2015. március 20.

További információkat 2015 februárjában teszünk közzé honlapunkon, vagy érdeklődhet a bardosszimpozium@gmail.com e-mail címen.

Szeretettel várjuk!

Dr. S. Szabó Márta
tanszékvezető egyetemi docens

DEBRECEN

30. Bárdos Szimpózium és továbbképzés

2015. MÁJUS 1-3

AKKREDITÁLT TOVÁBBKÉPZÉS

A Bárdos Szimpóziumhoz csatlakozva ismét meghirdetjük 30 órás akkreditált továbbképzésünket zeneiskolai és zeneművészeti szak-középfiskolai szolfézs- és zeneelmélet-tanárok, általános és középiskolai, valamint művészeti iskolai ének-zene tanárok és kórusvezetők részére. (Az engedély nyilvántartási száma: OK-410/128/2010.)

A továbbképzés célja a résztvevők szakmai ismereteinek felfrissítése, karirodalmi tájékozottságuk gazdagítása, zenepedagógiai és szakmódszertani tapasztalataik bővítése, a zenetudomány legfrissebb eredményeinek megismertetése.

A továbbképzés előadói többek között

Dr. Arany János, Dr. Heller Erika, Dr. Joób Árpád,
Spiegel Marianna és Dr. S. Szabó Márta.

További információkat kaphat a bardosszimpoziium@gmail.com e-mail címen.